

EGY AZ ISTEN

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 23. (83.) ÉVF. • 5. SZÁM • 2013. MÁJUS • ÁRA: 2,00 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Hitelesség

• Olyan korban élünk, melyben az adott szót írással is meg kell pecsételni. Szerződésekkel biztosítjuk magunkat, mert a kimondott szó veszített súlyából. Igazi csoda, hogy pünkösdkor Péter beszédére emberek csatlakoztak a tanítványokhoz. Mert hittek a beszédnek.

Tudjuk, az egyenes ember becsületét ma sem az aláírt és lepecsételt papíros szavatolja, hanem a szavai és tettei közötti összhang. A hitelesség, mely belőle sugárzik, s elér a szívig.

Az apostolok cselekedeteiről írt könyv megmagyarázza a csoda okát: a beszéd mintha szíven találta volna őket. Pünkösd annak ünnepe, amikor az őszinte, életért küszködő, jóindulatú ember segítőszándéka találkozik a megbízható társat kereső ember igényével, s a találkozásban felépül egy közösség. Pünkösdünnepünkben kívánom: találja szíven az isteni és őszinte emberi szeretet minden kedves Olvasónkat.

BÁLINT RÓBERT ZOLTÁN

A tartalomból:

Négyszáz éves a várfalvi templomfelirat

3

Századik éve a Földön

7

Ilyen is van!

11

Találkozás a „hallban”

12

Magyarországi unitárius nők első találkozója

18

Üzenet a palackból

20

„Akik hittek a beszédnek, megkeresztelkedtek.” (ApCsel 2,41)

• **2013. április 7-én, vasárnap a budapesti Reménység Szigetén unitárius istentiszteletet tartott Moldován-Szeredai Noémi csekefalvi unitárius lelkész.** A lelkész célja az volt, hogy megszólítsa a Magyarországra került híveit, segítséget kérjen tőlük Kede történelmi múltú templomának megmentéséhez, mely végveszélybe került.

A favázás templom szerkezetét gombafertőzés támadta meg, és a kis gyülekezet erejét meghaladó feladat, hogy ezen önerőből segíteni tudjon. Az unitárius istentisztelet után a veszélyeztetett templom ügyét ismertette a lelkész, kérte a gyűjtés folytatását a megjelentektől. Végül kötetlen beszélgetésre került sor. A perselypénzadomány és az egyéni adományok összege 205 000 forint volt, amit a kedei templom megmentésére használnak fel.

• **Április 11–14. között Nottinghamban** tartották a nagy-britanniai unitárius és szabadelvű keresztény egyházak Főtanácsát. A Magyar Unitárius Egyházat Bálint Benczédi Ferenc püspök és Pap Mária püspöki titkár képviselte. Részt vettek a Főtanács munkálataiban, a püspök úr köszöntötte a Főtanácsot, és előadást tartott a Magyar Unitárius Egyház jelenéről.

• A kolozsvári **János Zsigmond Unitárius Kollégium** és a kolozsvári **Phoenix Könyvház** április 12–13. között XIII. alkalommal szervezte meg az **Atlantisz harangoz** országos versmondó vetélkedőt, amelyen 48 diák vett részt. Az ideai tematikát *A végtelen alkotás reménye* címmel határozták meg, a versenyzőknek kötelező versként Dsida Jenő *Ének az egész világnak* című versének egy részletét kellett elmondaniuk, valamint az általuk választott, a tematikához illő verset. Pénteken „...nyílt sebe vagyok a szíven szúrt világnak...” címmel pódiumestre került sor Dsida Jenő

verseiből. Előadták: Bogdán András Zsolt, Jászai- és kétszeres UNITER-díjas érdemes művész, Kovács Éva, Poór Lili-díjas és Csutak Réka színművészek. Rendező: Szugyiczky István színművész.

• **Április 21-én ünnepélyes kerektek között beiktatták Buzogány-Csoma István szentivánlaborfalvi lelkészt.** A lelkészbeiktató beszédet Bálint Benczédi Ferenc püspök tartotta, a beiktatást Török István esperes végezte. Fellépett a Székely István Dalkör, a női kórus, a Feketeügy együttes, Gábor Nóra és Ferencz Gizella szavaltak. Az ünnepséget közebed zárta a helybeli közösségi házban, ahol a jelenlévőket Nagy László főjegyző köszöntötte.

• **Április 21-én, vasárnap délután 5 órától** közösségi alkalommal egybekötött istentiszteletre került sor az **alsófelsőszentmihályi unitárius templomban.** Az istentiszteleten Fekete Béla bágyoni lelkész mondott imát, Székely Miklós kövendi lelkész prédikált, majd dr. Czire Szabolcs teológiai tanár tartott előadást *Mit keres a gyógy az unitárius címerben?* címmel. Az *Együtt Isten völgyében* elnevezésű, harmadik alkalommal megszervezett találkozón mintegy száz személy vett részt Aranyosszékről.

• A Főtanács 2013. június 28–29-i ülésén napirendre kerül **a Szervezeti és Működési Szabályzat, valamint a választási szabályzat kiigazítása, továbbá néhány új jogszabály megalkotása.** Mindezek tervezete **május folyamán közvitára** kerül. Az egyházköri közgyűléseken és a lelkészi értekezleteken történő véleményezés mellett minden érdeklődő személynek lehetősége lesz megfogalmazni javaslatait. Az új jogszabályok tervezetei – és az említett jelenlegieknek a módosító indítványai – a közvita időszakában egy-

házunk honlapján (www.unitarius.org) válnak elérhetővé. Ugyanott tájékozódhatunk a szakmai tudnivalókról.

Halottunk

Szász Dénes lelkész 2013. április 7-én, életének 95. évében visszaadta lelkész Teremtőjének.

1918. október 29-én született Medeséren. Középiskolai tanulmányait a székelykeresztúri Unitárius Főgimnáziumban végezte, ahol 1938-ban érettségi vizsgát tett. Teológiai tanulmányait a kolozsvári Unitárius Teológiai Akadémián folytatta 1938–1942 között. Ezzel egy időben a kolozsvári egyetem Jog- és Államtudományi Karán államtudományi doktorátust szerzett. Teológiai szakvizsgát 1942-ben, lelkészképesítő vizsgát pedig 1943-ban tett. 1946-ban szentelték fel unitárius lelkésznek Székelykeresztúron.

Lelkeszi szolgálatát gyakorló segédlelkészi minőségben a Szászrégen körüli szórványokban kezdte 1942–1944 között. 1945–1946-ban Kolozsváron tevékenykedett hitoktató lelkészként. 1946–1955 között a gagyí, majd 1955–1990 között a székelyudvarhelyi egyházközség rendes lelkésze volt. 1957 és 1968 között a Székelyudvarhelyi Egyházkör, 1969 és 1973 között pedig a Székelykeresztúri–Székelyudvarhelyi Egyházkör esperese volt. 1990. március 1. óta nyugdíjas-ként Sepsiszentgyörgyön élt.

Temetésére 2013. április 10-én került sor a székelyudvarhelyi belvárosi unitárius templomból. A szószéki szolgálatot Kedei Mózes, a Székelyudvarhelyi 1-es számú Egyházközség lelkésze végezte. Az egyetemes egyház részéről Ft. Bálint Benczédi Ferenc püspök mondott beszédet. A temetőben Rűsz Domokos, a Székelyudvarhelyi 2-es számú Egyházközség lelkésze búcsúztatta.

Emléke legyen áldott!

FOHÁSZ

*Ne félj, hanem szólj, és ne hallgass:
mert én veled vagyok. (ApCsel 18,9–10)*

**MOLNÁR
ATTILA**

Szerető Istenünk, Édes Atyánk!

Elvonulunk a világ zajától lelkünk legbelső szobájáig, hogy keressük a Veled való találkozás őszinte lehetőségét.

Szükségünk van a találkozásra, mely feledtetni velünk szürke hétköznapijaink egyhangúságát, és kiemeli életünk a fényre, arra az isteni szeretetre, mely lételeme életünknek. Ez az érzés teszi bensőségessé az alkalom szentségét, hogy lelkünk kinyíljon, ahogyan virág nyitja kelyhét.

Úgy ragad magával ez az érzés, miként a természet ejt ámulatba a maga varázsával, ahogyan fa és virág mélységeiből előtör az élet, az újjászületés igazi csodája. Menyny belső erő, titokzatosság és sza-

badság szólal meg minden veszély ellenére. Érezzük, a természet szépsége értünk van. Ebbe a harmonikus egységbe mi is belesimulunk, belső erőnk a lélek csodája adja, mely hordozza életünk célját. Hányszor tapasztaljuk, hogy a pillanat szentségét, a jó imádkozás élményét, a megszületendő csoda útját szorongások és félelmek zárják.

Miért is félünk? Miért van tele lelkünk aggodalommal? Mikor tör ráunk a félelem?

Amikor egyedül maradtunk, életünk kártyavára összeomlott, elvesztettük szeretteinket, akikkel életünket osztottuk meg, és teljes csüggedésünkben ráunk tör a félelem megbénító ereje, hogy elvakítson, és ne lássuk meg az utakat Feléd és embertársaink felé. Lel-

künk mélyén meg kell hallanunk az isteni hangot és biztatást: veled vagyok.

Miként a természet katasztrófa után az örök Fényhez fordul a megújulásért, a kisgyermek az édesanya ringató ölében keresi megnyugvását, mi is a Te szeretettedbe, jóságodba kapaszkodunk, hogy mindig legyőzhessük félelmeinket.

Nem tömegcikknek szántál minket, nem futószalagon legyártott terméknek, hanem különös és csodálatos alkotásnak, akiknek célt és hivatást adtál a földi életben.

Ezért fohászkodunk, hogy lelkünk megtisztuló érzéseinek át szólhassunk: nem félünk, mert Te veled vagy.

Ámen!

Négyszáz éves a várfalvi templomfelirat

KOVÁCS SÁNDOR

• Az „unitárius” elnevezés eredetéről és kialakulására vonatkozóan elég sok tévhit kering még ma is egyházi közbeszédünkben. A következőkben egy kerek évforduló örvéen – a várfalvi templom kőbe vésett felirata idén éppen 400 éves – a teljesség igénye nélkül megpróbáljuk az unitárius név eredetének kérdését is tisztázni. Először hadd lássuk a várfalvi templom méltán híressé vált feliratát, mely latinul így hangzik:

HOC OPVS RENOVATVM EST
A. O. D. 1613. 29 MAY
PAROCHO EXI STENTE
IOHANE NEMAI UNNITARI
REGNANTE PRINCIPE
GABRIELE BATORI

AVTORE PETRO LAPICIDA
RAKOSIENSI

A szöveg magyar fordítása: „Ezen mű megújított az Úrnak 1613-ik évében, május 29-én, Némái János jelenlegi unitárius lelkész, Bátori Gábor uralkodó fejedelem, a munka elvégzője Rákosi Péter kőfaragó.” (Szabó Zoltán: Kőbe vésett történelem. Keresztény Magvető 1981/2. szám 120–121.)

Felekezetünket a történelem során a legkülönbözőbb nevekkkel illették, és ismereteink szerint a 17. századig sem magán, sem hivatalos iratokban nem fordul elő az unitárius megnevezés. A hitviták tüzeiben voltunk már francisco-

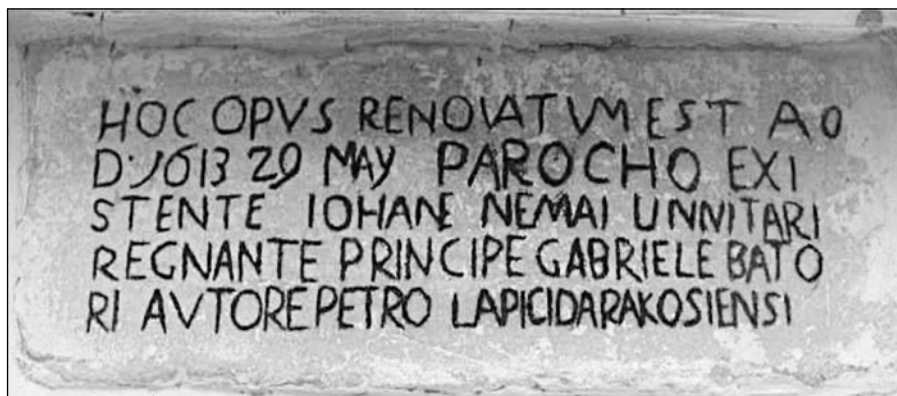
blandratisták, szervetiánusok, ebioniták, photiniánusok, szamoszatiánusok, szociniánusok, és talán leggyakrabban ariánusok, de e jelzőkkel a sort még nem merítettük ki. Az unitárius elnevezés első hivatalos dokumentumának a **lécfalvi országgyűlés** (1600. október 25 – november 4.) jegyzőkönyvét tekinthetjük, ahol felekezetünket első ízben nevezték **unitariana** **religió**nak. A „nemhivatalos” dokumentumok sorában tévesen ugyan, de fel szokták emlegetni Báthori István fejedelem végrendeletét, melyben unokaöccsét, Zsigmondot, az *unitaria* vallás veszélyeire figyelmezteti. A fejedelmi végrendeletben nem az unitaria,

hanem az *ariana* főnév szerepel. Debreceni-Ember Pál 18. századi művében „aktualizálta” az *ariana* religiót unitarianára, és ennek tudható be az 1585-re datált „első nem hivatalos dokumentum”, melyben felekezetünk neve szerepel.

Az unitárius nevezetet némelyek az ariánus eretnekséggel hozták kapcsolatba azt állítván, hogy az unit-árius némiképpen a közös dogmatikai gyökérre utalna. Ez a meglehetősen bizarr elképzelés sem helytálló, hiszen felekezetünk neve éppen alapvető tanításunkban, *Isten oszthatatlan egységében* gyökerezik. A tudós Bod Péter eredeti megoldást kínált az unitárius

ban megerősítést nyert a marosvásárhelyi országgyűlésen, azonban ekkor még nem sorolták fel az erdélyi recepta religiokat. Az első, az erdélyi bevett vallásokat nevesítő országgyűlést 1595 áprilisában tartották Gyulafehérváron, a válásfelekezeteket illető végzés pedig a következő: „A mi a religio dolgát nézi, végeztük országul, hogy az recepta religiok, tudniillik catholica sive romana, lutherana, calvinistica et ariana vivere mindenütt megtartassanak.” A fennebb említett 1600-ban tartott lécfalvi országgyűlés jószerivel ezt a törvényt ismétli meg: „...a religiónak szabadsága az országban a négy recepta religiónak, tudniillik:

nak; mely nevezet vött eredetet ilyen dologból. Mint hogy a több keresztyének úgy tartják, hogy Isten állatyában egy, személyében három, melyből származott a keresztyéneknek imez nevezeti: *Trinitarii*. Ennek ellenében az Unitáriusok úgy hívnék, hogy az Isten, mind állattyában s mind személyében csak egy, melyet deák nyelven a szentírással edgyütt így mondunk ki: *Unus*, az az, *Egy*. Im-már az Unitáriusok, az Isten egységének nevezetiről mondatnak *Unitáriusoknak*, mely nevezetet magyar nyelven különben ki nem mondhatunk, hanem *Egy Isten hívőknek*.” És most térjünk vissza a várfalvi kőbe vésett 400 éves felirathoz, mely nemcsak Némai János unitárius papnak, hanem Rákosi Péter kőfaragónak is emléket állít. Némairól nem sokat tudunk. Várfalván, Csegezben és valamilyen Szentmártonban szolgált. Tény: az ő papságának idejében kezdték újjáépíteni a várfalviak templomukat. A nevezetes emléktáblát a toronyajtó felső szemöldöke fölé falazták be, és bár a torony alapjával már 1613 júniusában elkészültek, a török és tatár csapatok aranyosszéki kőszálása miatt az építést abba kellett hagyni, s csak 13 év múlva fejezhették azt be. Az évszázadok során a templomon több jelentős javítást is végeztek, 1672-ben Karácsonfalvi János, 1780-ban Toók István papsága alatt. Az 1869-ben történt javítás elhallgatja ugyan a pap nevét, de megemlíti a gondnokét és egyházfiét. A jelenlegi torony 1784-ben épült és 1886-ban „kötötték meg”, hogy a földrengés okozta károkat megfékezzék. Az utolsó nagyobb javításra 1907-ben került sor, Pákei Lajos előzetes jóváhagyása után. A tábla valószínűleg ekkor került mai helyére, a templom bejáratától jobbra a portikus és faltámasztó pillér közé, az ablaknyílás alá. Bízunk benne, hogy Várfalva tervbe vett templomjavítása során ezt a féltett kincsét megfelelő módon restauráltatja.

A várfalvi unitárius templom falába beépített felirat

név kialakulására. *Smirnai Szent Polikarpus* című 1766-ban megjelent művében egyebek mellett ezeket írja: 1571-ben a marosvásárhelyi országgyűlésen a „...különböző vallásúak szerzének egymás között Uniót, Egyességet, hogy egyik a másikat soha a vallásra nézve nem háborgatná, gyűlölséggel nem illetné. Mely Unióról neveztetének azután az Unitusoknak vagy Unitáriusoknak Erdélyben; mint akik egyenlő jussal lakhatnának az Országban a más valláson valókkal, akikkel egyenlő Társaságban vagynak. Felragada az a név azokra, akik csak az Atyát tartják egy örök Istennek, s magok is örömet ragaszták magokra az Egy Istent vallásra nézve, s kezdenék hivattatni Unitáriusoknak”. Unitárius felekezetünk való-

catholica sive romana, lutherana, calviniana és unitaria religiónak előbocsátatott.”

Mit jelent, és honnan is ered tulajdonképpen unitárius nevezetünk? A választ egy 1700-ban nyomtatásban megjelent mű veretes fogalmazásában adom. A Petrichevitch Horváth Ferencnek tulajdonított, de talán Várfalvi Pálffy Zsigmond által összeállított mű már címében büszkén hirdeti, hogy unitáriusoknak íródott: *Apologia Fratrum Unitariorum az, az, Az Unitárius Atyafiaknak mecnységére ... rendeltetett Írás*. Nos, ezen írás második bekezdésében a következőket olvashatjuk: „Mondatnak itt Erdélyben, sőt önön magok is akarnak hivattatni, egyéb vallásbeli emberektől való megkülönböztetésre nézve *Unitáriusok-*

A teológiai hallgatók budapesti „vendégeskedése”

ALBERT-NAGY ÁKOS

• Páskándi Géza *Vendégség* című darabját az Unitárius Egyház kifejezett kérésére az 1970-es években betiltották, ezért Erdélyben egyetlen magyar állami színház sem tűzhette műsorára. Az egyház kérését azzal indokolta: a dráma túlfelül eltorzítja a történelmi valóságot, és Dávid Ferenc életét igaztalanul mutatja be. Magyarországon többször is színre vitték, legutóbb az Új Színházban, Pataki András rendezésében. Így kerülhetett sor Húsvét nagyhete előtt az unitárius teológiai hallgatók budapesti „vendégeskedésére”, amelynek keretében a diákok megtekinthették Páskándi Géza remekművét.

A dráma valóban nagyszerű. Az ember, ha egyszer a kezébe vette, csak mikor a végére ért, tudja letenni. Egy szempillantásnak tűnő óra alatt már magába is szívta minden szavát, annyira olvasmányos. A szerző a Dávid Ferenc élete végén történő eseményekből kiindulva egy olyan fiktív történetet komponál, amely bemutatja, hogyan épül fel egy rendszer az árulásra. Dávid Ferenc, Blandrata György, Socino és Mária (a szolgálólány) életén keresztül a kommunista politikai rendszer működése ábrázolódik ki, amely hatalmi manipulációval igyekszik megtörni minden egyéni ellenállást: a gyengéket beszervezi besúgónak, az erőseket pedig elteszi láb alól. A mű egyben érzékelteti az árulók nyomorú sorsát is, akik hűségeseleg végzik munkájukat mindaddig, míg vétküket már nem tudják tovább kendőzni lelkiismeretük elől, s az árulás bűnének terhe alatt összeroppannak, ahogyan Socino is összeomlik a történet végére.

A dráma választ keres arra, hogy létezik-e bármiféle ok, amely az árulást, besúgást létjogosulttá, erkölcsileg megengedhetővé teszi. A kérdésre ott a felelet: árulásra nem lehet emberi egzisztenciát építeni, árulással nem lehet értéket teremteni. Ez az üzenet egy Jézus–Judas, Páskándi Géza–Szilágyi Domokos pár-

huzamra is épül, s így válik az üzenet örök emberi igazsággá az olvasó számára.

De amennyire felvillanyozott a mű, annyira csalódtam a színházi produkcióban. A darabot megtekintve világossá vált számomra, hogy a műnek, inkább közeli történelmi vonatkozása miatt, a kommunizmusban történtek hiteles bemutatása és az igazságok feltárása szempontjából van kiemelkedő értéke. Ellenben nincs a műben egy olyan éles, fokozódó konfliktus, amire a rendező olyan csattanót tudna építeni, amely eljuttatja a nézőt a legnagyobb színházi élményhez, a katarzishoz. Persze azon is elgondolkodtam, hogy lehet, ezzel csak én vagy mi vagyunk így, azaz a fiatalabb generáció, akik mit sem tudunk valójában a kommunista rendszerről, s ezért nem tudjuk teljesen átérezni ennek az előadott történetnek igazi mélységét sem.

Mindenesetre Pataki András rendező nehéz fába vágta a fejszéjét, s a fa végül nem dőlt ki. Az előadás szövegkoncentrált volt, kevés díszlettel és kellékkel. A színészekre így nehéz feladat hárult, hiszen nem nyúlhattak semmi máshoz, mint saját szövegelőadói eszközeikhez. Ez hol sikerült, hol nem. Volt, hogy Helyey László mélyen rezgő, bölcs hangja tényleg az igaz lelkű, vallásalapító Dávid Ferencet idézte elénk, de volt, hogy Vass György (Socino) hiteltelen és erőltetett keserve összetört minden színházi élményt. Mindenképpen dicséret illesse mindannyiukat – mellettük még Nemes Wandát (szolgálólány-Mária) és Száraz Dénest (Blandrata) –, mert bizonyára nagyon nehéz „meztelenül” rendesen felöltöztetni egy előadást. Bár ebben még a rendező is segíthetett volna – aki egyben a darab díszlettervezője is volt –, hogy azt, amit tervezett, jobban kihasználja. Ugyanis azonkívül, hogy a földből rideg gyárcsővekként kiálló, szürke acélhengereknek jelképes értékük volt, nem voltak kellőképpen kihasználva, játékba vonva. Nem beszélve a lépcsőről, amely bár elég sok helyet foglalt, és ráadásul még a Páskándi elképzelésében is benne van, semmilyen fontos szerepet nem játszott. Ezzel szemben kiemelkedő volt a fényjáték és a zsoltárokat megszólaltató Dinnyés József lantjátéka. A rendező jó érzékkel használta a fényeket, hogy kihangsúlyozzon embereket, helyzeteket, vagy akár mondatokat.

Kilépve a színház falai közül mégsem marad élmény nélkül a néző. Ha nem egyéb, lelkében visszacseng Helyey László nyugodt, tiszta orgánuma, amint a következőket mondja: „Vendég voltál. A tudatomban. Én is vendég voltam a tiédben. És mindketten vendégek – Isten tudatában. Egyetlen vendégségünk ez.” S tán a mű hatására Budapestről hazafelé azon is elgondolkodtunk: mi legyen régi besúgóinkkal?

Dávid Ferenc (Helyey László), Socino (Vass György) és Mária (Nemes Wanda)

LÉLEKGYAKORLAT

Kitartás

• „Ezek pedig kitartóan részt vettek az apostoli tanításban, a közösségben, a kenyér megtörésében és az imádkozásban.”

(ApCsel 2,42)

Ez a bibliai vers a Jézus tanítványai (apostolok) által alapított első keresztény gyülekezet életét írja le. Az teszi izgalmassá, hogy a gyülekezet hitéletének összetevői mellett rálátást ad a viszonyulásra is. Megtudjuk azt, hogy MIT tettek a gyülekezet tagjai azokban az időkben, és azt is, HOGYAN tették. Az, hogy *mit* tettek, elsősorban gyülekezetszervezési szempontból ropant izgalmas. A személyes lelki élet fejlődésében az az irányadó, hogy *hogyan* tették azt? A kérdés vizsgálata az első gyülekezet tagjainak nagyon fontos jellemvonásaként a *kitartást* domborítja ki.

Előző lapszámunkban az Istenben hívő ember egyik jellemvonásának, a bátorságnak a fejlesztéséről írtam. A sorozatnak ebben a részében a kitartás erősítésével – mint lelkünket irányító és általunk is fejleszthető erővel és képességgel – kapcsolatos gyakorlatot szeretném ismertetni. Szemléltetésre Jézus beteget gyógyít szombaton a Betesda tavánál (Jn 5,1–10) bibliai történetet használom.

Adott feladat megoldásának úgy lehet nekiveselkedni, hogy azt mondogatja az ember magának: *Akkor is, ha...* Az a baj ezzel a nekiindulással, hogy az elszántságnak a meggondolatlan, keményfejú, elvakult oldalát mutatja, és nem a kitartás erényét erősíti. Amikor az elszántság kitartó oldalára kerül a hangsúly, akkor a mondat úgy kezdődik: *Addig, amíg...* Ebben benne van az is, hogy a kitartás az embert mindig eljuttatja valahonnan valahová. Az út négy lépése ez:

1. Ahhoz, hogy a hitből táplálkozó kitartást ébren tudd tartani, kell egy CÉL. Olyan életcél, amelyet elérve jobb lesz az életed. Így mondja ezt az apostoli intés: „Az állhatatosságnak pedig tökéletes cselekedet legyen a gyümölcse, hogy tökéletesek és épek legyetek minden foglalkozás nélkül.” (Jak 1,4) A szemléltető bibliai történetben a név nélküli ember 38 évet vár a gyógyulására. Példája a kitartás netovábbja. Célja: meggyógyulni.

2. Ahhoz, hogy a kitűzött célt el tudd érní, kell egy TERV. A terv nem más, mint a nagy cél lebontása kicsi, apró, megtehető lépésekre. Azt mondják, hogy az ördög a részletekben lakik. Sok embernek azért nem sikerül elérnie kitűzött célját, mert nem fordít kellő figyelmet a részletekre. A részletek előkészítésének három követelménye van: A tökéletesség és épség intéset nem feledve a kitűzött célod mindig legyen *okos* (körülhatárolt, mérhető, időben meghatározott, elérhető és egyeztetett) [Az okos cél gyakorlati szemléltetésére olvasásra ajánlom Simó Melinda *Leheletnyi kikeleti lendület* című cikkét. Unitárius Közlöny, 2012. ápr.], egyszerű (pozitív, utolérhetetlen, etikus) és világos (csábító, legális, elfogadható, alapos, reményteli). Fontos, hogy a cél és hozzá készített terv kerüljön papírra. A szó elszáll, az írás megmarad. A megmaradt írás önmagad előhaladásának ellenőrzésére szolgálhat. Visszatérve a bibliai történethez: a gyógyulást megcélzó ember terve három lépésre bontható: eljutni Betesda gyógyító medencéjéhez, ott segítő embert szerezni, és elsőnek lépni a felkavarodott vízbe. Az alaplépésekre odafigyelt, de a részleteket elmulasztotta. Ez harmincnegyzetbe került neki.

DEMETER
SÁNDOR
LŐRÁND

Ahhoz, hogy a felbukkanó akadályok ellenére is tudj haladni az úton, szükséged van ÖSSZPONTOSÍTÁSRA. Ez annyit tesz, hogy a cél mindig előtted lebeg. Vannak dolgok, amelyek derékba törhetik terveidet. Ilyenek a kritika, az ellenségek, az elutasítások és a stressz. Amikor ezek akcióba lépnek, akkor úgy érzed, belefáradtál, feladnád, elfelejtenéd az egészet. A bibliai ember azért a kitartás netovábbja, mert 38 év után sem adta fel. Pedig segítő emberkeresése közben számtalan elutasításban lehetett része, érthette őt kritika, és bizonyára stresszelte is magát az egy helyben toporgásért.

4. Ahhoz, hogy az előbbi három lépésen pontosan végighaladj, és végül győztesen és diadalittasan elérd a célod, jó, ha melletted van egy TÁMOGATÓ. Valaki, aki megérti a célod lényegét; aki, vállalja, hogy ott lesz melletted az úton; aki, ha elestél, segít talpra állni. Ő lehet egy családtagod, a barátod, lelkész. Vezetőd, kísérőd és segítő. Betesda medencéjénél a beteg ember számára ilyen támogató és segítő lett Jézus. Hosszú idő telt el a cél kitűzése és a tervkészítés ideje óta. Harmincnegyzet év hiábavaló várakozás megölheti a kitartást mozgató hitet. Jézus megkérdezte tőle: *Akarsz-e meggyógyulni?* (Jn 5,6/b) Ezzel rákérdezett arra, hogy, látja-e még a célt? Az elszántság elvakultsága vagy a hit kitartása tartja még a medencénél? Az ember válaszában (Jn 5,7) ez van benne: Uram, én rendben vagyok. A terv hibás (nincs emberem), és képtelen vagyok rajta javítani. Jézus pontosan értette és segített neki talpra állni. Harmincnegyzet év után „egészséges lett ez az ember” (Jn 5,9/a). A hitből táplálkozó kitartás elérte célját.

Nemes Dénes, egyházunk legidősebb szolgája

Századik éve a Földön

Nemes Dénes tiszteletes urat az angyalok hozták a Földre szinte egy kerek évszázaddal ezelőtt, 1913. december 24-én. A Kálnokon nyugdíjazott lelkészt Bodokon kereste fel otthonában Albert-Nagy Ákos teológiai hallgató, hogy faggassa az elmúlt száz évről.

• Először is meséljen életútjáról!

Udvarhelyszéki származású vagyok, a Nyikó mentén, Kadácsban születtem 1913. december 24-én. Ha most megérem a decembert, akkor pont 100 éves leszek. Én már régi ember vagyok. Ilyen régi nincs is az egyházban!

Négy elemi jártam a községi iskolában, és 11 évesen beadtak a székelykeresztúri Unitárius Gimnáziumba. Ott jártam – akkor még csak hét osztályt, mert az utolsó kettőt összevonták. 1931-ben végeztem, de tavasszal még nem álltam készen az érettségire. Bementem hát a Regátba románul tanulni, és hazajövetelem után, ősszel érettségiztem le Brassóban.

Elveszítvén egy évet, csak 1932-ben kerültem be a teológiára, az első évre, ahol hárman voltunk: Tóth Vilmos, aki kőröspataki származású volt, Kereki Gábor, aki Magyarországról érkezett, és jómagam. A négyéves képzést 1936-ban fejeztem be, a gyakorlati évet pedig Dicsőszentmártonban töltöttem el, és 1937-ben szereztem diplomát. Öt esztendeig nem kaptam rendes kinevezést, mert sokan voltak. Ezalatt szántottam, vetettem otthon a családban. Édesapám falusi, kisbirtokos ember lévén dolgozni kellett. Ám ezt egy cseppet sem bántam, mert később hasznomra vált lelkészi működésem alatt. Ezt követően pár évig Tordán voltam segédlelkész. Aztán 1940-ben jött a bécsi döntés, s az állam segíteni kezdte az egyházakat, hogy ahol nem volt lelkész, oda is tudjanak adni kongruát. Így kerültem 1941-ben Székelykeresztúr mellé, Kedébe, ahol hat esztendő tölthettem el.

Onnan aztán összetűzések miatt álltam tovább. Egy új kaput

akartam csináltatni a régi rossz helyett, ám az egyik keblitanácsos a következőket mondta nekem: „Azon a kapun még olyan ember járt ki, mint maga.” Nekem ez rettentően rosszul esett, de csak annyit válaszoltam: „Kedves atyánk-

fia, akkor a kapuról én magam fogok gondoskodni.” Írt a feleségem egy ismerősének Kálnokra – akinek a férje történetesen gondnok volt –, hogy én pályázni szeretnék. A faluban közgyűlést hívtak össze, s anélkül, hogy engem ismertek volna, meghívtak egyöntetűen lelkészüknek. Így kerültem Kálnokra 1946-ban, ahonnan 1983-ban, 42 évi szolgálat után mentem nyugdíjba, hetvenévesen.

Nem is annyira a templomi szolgálatok lettek terhemre, hanem az a sok zaklatás, ami a kommunista párt részéről érkezett. Az készített ki idegileg. 1987-ben pedig meghalt a feleségem, és azóta özvegyen élek itt, a bodoki otthonomban. Azt hiszem, ez lesz a 27. évem egyedül.

• Ha már említette a feleségét... mesélne a családjáról?

Mi Kadácsban négyen születünk, és hárman nőttünk fel. A nővérem varrni tanult, s aztán férjhez ment Segesvárra egy szabóhoz. A bátyám meg falusi ember volt, és ott-hon gazdálkodott. Én 1941-ben házasodtam meg, mielőtt szolgálatba léptem volna Kedében. Diplomás tanítónőt vettem el, Simon Annát, aki bodoki születésű volt. Két gyermekünk született: Márta (1942) és Csaba (1944). Mivel mint papgyermekeket egyebüvé egyetemre nem vették fel, így a fiam is és a leányom is bányamérnököt végzett. A fiam Udvarhely mellett, Szentléleken lakik, s a leányom Marosvásárhelyen. Annak idején a fiamat nem vették fel Sepsiszentgyörgyre az iskolába, ezért Keresztúrra akartam beíratni. Azonban Keresztúron az inspektor azzal érvelt, hogy más megyéből nem jöhet diák. Mondom neki, hogy márpedig máshonnan is járnak Keresztúrra iskolába. Ám ő erre: „Jó, jó, de nem mindegy, hogy milyen a származás!” Így aztán elvittem Szebenbe iskolába, hogy ott végezze el a többi tizenegy osztályt. Végül is ott elég jól megtanult románul, s így a petrozsényi egyetemen nem volt problémája.

• Ha jól hallottam, akkor Dénes bácsi a fafaragáshoz is ért. Igaz ez?

Igaz bizony! 1956–57-ben úgy megbetegedtem, hogy alább kellett hagynom az egyházi munkával. Akkor indultam el, unalmamban. Meg aztán abban az időben kevés volt a lelkészi fizetés, mindössze 290 lej, és hát kellett valami mellékszakma. Kálnokon volt egy ember, aki faragott, s én egyszer

elmentem hozzá, hogy nézzem meg, mit csinál. Ő adott nekem szerszámokat s kezdetnek egy székhátnak való deszkát, és bátorított, hogy faragjam ki a rárajzolt mintát. Mikor kifaragtam, rábólintott, és további munkára biztatott, sőt, megígérte, hogy párttag lévén ő diplomát is szerez nekem, ha kell. Akkor vettem rá magam a kopjafafaragásra, mert akkor minden székelly embernek az álma, vágya az volt. Életem folyamán huszonkettőt sikerült elkészítenem, amelyek közül egyesek Kecskemétre, Kolozsvárra és Vásárhelyre kerültek. Legelőször a kolozsvári Rostás Dénesnek – volt kálnoki lelkész, később teológiai tanár – faragtam kopjafát. A feleségemtől vett búcsú alkalmával megfaragtam saját kopjafámat is. Ott áll kinn a temetőben az ő kopjafájával együtt. Aztán készítettem ide, a bodoki templomudvarra két kopjafát. Az egyiket a millenniumi évforduló emlékére, a másikat meg a hazáért el-esett hősök emlékére.

Faragtam székellykaput is. Ezt már úgy tanultam, hogy Datkon Bedő Béla tiszteletes úr székelly kaput akart faragtatni a papi lakra. Meghívtak magukhoz, én elvállaltam, és meg is faragtam hamarosan egy métert belőle. Aztán szólaltam, hogy jöjjön, nézze meg, mert az ő neve lesz felírva, nem az enyém. Meg van-e elégedve, ha meg továbbfaragom, de ha nincs, többet nem dolgozom székelly kapuval. Az öreg levette a szemüvegét, megnézte, s azt mondta, nyugodtan faragjam tovább. Így aztán két hét alatt meg is tanultam Datkon székelly kaput faragni! Azóta faragtam Kálnokon az egyháznak, itt Bodokon a szomszédomban, annak az asszonynak, aki feleségem halála után tizennyolc évig adott ebédet nekem. Illetve kifaragtam az én kapumat is.

• Miért adta Dénes bácsi teológiára a fejét?

Szüleimnek a kívánságára. Én nem akartam pap lenni. Tanár akar-

Faragott szekrénye

tam lenni, földrajz, természetrajz szakra szerettem volna menni. És amikor ezzel előálltam, akkor a szüleim lebeszéltek róla, hogy ne tanár legyek, hanem pap. Én akkor azt mondtam, hogy egy feltétellel fogadom el a kérést. Beiratkozom a teológiára, és eltöltök egy évet. Ha nem fogom szeretni, nem fogok visszamenni, s ők ok nélkül fognak fizetni. Baj lesz-e? Édesapám azt mondta, nem lesz baj. Akkor felkerültem Kolozsvárra, a teológiára, s íme, e pályán ragadtam!

• S a lelkészi pályán egy ilyen hosszú, kacskaringós út megtétele után visszatekintve mégis hogyan értékeli munkáját? Van-e valami, amit így utólag átgondolva esetleg másképp végezne? Mi okozta ezen a pályán a legnagyobb örömet? Ugyanakkor melyik volt az út legsötétebb oldala? Miben látja a lelkészi pálya értékét?

Semmit nem tennék másképpen! Többre képességem nincs, mint amit elvégeztem 47 esztendő alatt. Elégedett vagyok azzal, amit tettem. Talán a legbüszkébb arra vagyok, hogy úgy mentem mindig templomba, hogy a bicska nem volt a zsebemben, s a prédikáció sem volt soha a hasamban.

Az elképzelésem az volt, hogy szellemileg is, lelkileg is szolgáltaimmal gyarapítsam a hallgatóságot, amennyire tudom. Készületlen a szószékre sosem álltam fel. Amikor nekem a néptanács elnöke azt mondta, hogy lejárt az az idő, hogy az első ember legyek a faluban, én azt válaszoltam neki: Bizony igaz! Én az utolsó vagyok, mert mindenkinek szolgállok. Ebben telt el a jó oldala.

A munkámat rendesen elvégeztem. A vallásórákat még a tiltás ellenére is megtartottam, a beteget a kórházban látogattuk, a férfiakat én, a nőket a feleségem. Ha otthon volt beteg, akkor ott látogattuk meg. Ha a tehén vagy a ló volt beteg, még akkor is elmentem, hátha tudok segíteni. Amit talán fájlaltam az, hogy ezt sokszor meg sem köszönték. Ilyen bizony, a lelkészi pálya. Számolni kell azzal, hogy amit csinálsz, s amit teszel a közösségért, az nem lesz jutalmazva.

A nagy haddelhadd 50-től arra fele következett, amikor megalakult a kollektív. Amikor a községnek a szennye felkerült községi vezetőnek, párttagnak, elnöknek, akkor jött az én megaláztatásom. Nem egyszer mondták, hogy nem hálhatunk otthon. Az ágy alatt télen-nyáron bőrdömbökben álltak a magunk s a gyermekek meleg holmija, hogyha visznek el, a gyermekeknek tudjunk valamit adni. Így telt el az utolsó 30 esztendő.

Közben hol egyik, hol másik lelkészt vagy teológust vittek el a Duna-csatornához. Kelemen Imrét, egyházunknak az egyik példát mutató lelkészét, aki annak idején nekem felügyelőm volt, s aki miatt 8-as lett a magaviseletem Keresztúron, mert kártyáztam egy vásárnap délután, őt is elvitték Oklándról. A felesége, Bedő Boriska, aki a teológián három évvel fölöttem járt, írt nekem egy levelet, hogy menjek el, és prédikáljak egyet Oklándon, mert esély van rá, hogy megválasszanak. Én megköszöntem, s azt mondtam, nem tu-

dom elfogadni, hogy én olyan lelkesnek a szószékét elfoglaltam, aki börtönben, vagy a Duna-csatornánál van. Nekem az erkölcs volt mindenekelőtt!

S hogy miben látom a lelkészi szolgálatnak az értékét? Abban láttam, s abban látom mind a mai napig, hogy a híveket szolgáljam. S ebből fakad a legnagyobb örömöm is, mert attól vagyok boldog, és attól van lelki nyugalmam, hogy munkámért még ma is emlegetnek. Higgye el, hogy én nagyobb lelki nyugalmat, és békességet nem éreztem életemben, mint amikor a hívek arcán láttam, hogy volt értelme szolgálatomnak.

• **Még egy utolsó kérdés: mit üzen a most pályájukon induló tapasztalatlan teológiai hallgatóknak, illetve a szárnyaikat bontogató lelkészeknek?**

Egyszer egy teológiai hallgatónak a szülei nálam jártak. Kezdünk beszélgetni, s az édesanya egyszer azt mondta, hogy ők más pályát választottak volna gyermekük számára. Én válaszként Tompa Mihály versének sorait idéztem neki:

„Az én pályám szép, ámbár nem ragyog,

Én az egyszerű nép őre vagyok!
Enyém jó- és balsorsának fele,
Örülök, sírok részvevőn vele.”

A papi pálya e sorokba van beágyazva. Elmehet az illető tanárnak. E mai világban a tanár ki van szolgáltatva a diák szemtelenségének. Elmehet tisztviselőnek. Ki lesz majd szolgáltatva főnökének. Elmehet orvosnak vagy ügyvédnek. Lehet, hogy sokat hoz a konyhára, de napszámosa lesz saját magának. A papi pálya nem szép, de független! Nincsen órarend, nincsen program. Hogy mikor kelnek, senki nem szól bele, hogy mikor fekszenek, azt sem kérdi meg senki. Tehát a lelkész önmaga ura és szolgálója, a papi pálya pedig komoly szolgálat. Csak az vállalja, aki e szolgálatra kész!

Felhívás – Nyári táborok

A Magyar Unitárius Egyház, együttműködésben az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylettel, immár 20. éve szervezi meg nyári gyermektáborait, idén várfalvi helyszínnel.

Ezenfelül harmadik éve hirdeti meg a *Konfirmandusok Mozgótáborát*, és az idén első ízben kerül megrendezésre a „Via Unitariana” Gyalogló Tábor. Ugyanakkor pályázat útján pénzbeli résztámogatásban és szakmai segítségben részesítünk egyházközi és körüli szinten szerveződő gyermektáborokat.

Gyermek- és ifjúsági táborok

Várfalva, július 1–7., 12–14 éveseknek (70 hely)

Várfalva, július 23–28., 8–11 éveseknek (70 hely)

Konfirmandusok mozgótábora

Július 15–21., Kolozsvártól Nagyajtaig (70 hely)

„Via Unitariana” Gyalogló Tábor

Augusztus 12–19., segesvári indulással (40 hely)

Minden táborhoz az egyéni hozzájárulás csak 130 lej.

Jelentkezni a helyi lelkésznél vagy Czire Szabolcs előadótanácsosnál: cziresza@yahoo.com, 0740-293942

A táborokkal kapcsolatos további részleteket az egyház honlapján olvashatunk:

www.unitarius.org (Táborok)

„Via Unitariana” Gyalogló Tábor, augusztus 12–18.

Tanuljuk újra a járást,
tanuljuk újra a látást,
tanuljuk újra a szülőföldet!

A Magyar Unitárius Egyház 2013-ban a korábbiak mellett új táborral bővíti kínálatát, mégpedig a 16 év felettiek számára. A „Via Unitariana” Gyalogló Tábor lényegében egy zárandoklat, amelynek keretében egy héten át a Székelyföld gyalogösvényein és apró vidéki településein áthaladva valósul meg a fizikai megterhelés, lelki élmény és valósi-honismereti ismeretszerzés egyensúlya.

Az előbbieket mellett tudatosan vállalt értékek:

- a lelassulás,
- az egyszerű élet gyakorlása,
- az önreflexió elmélyítése,
- a kölcsönösség megélése,
- mély emberi kapcsolatok kialakítása,
- meghatározó élményszerzés,
- életmódváltás elősegítése.

A hetet irányított önismereti tevékenység itatja át.

A tábor napi 18–20 kilométeres zárandoklat jellegű gyaloglással halad végig a következő településeken, illetve közelükben: Segesvár, Magyarzsákod, Rava, Bözöd, Kőrispatak, Martonosi Láz, Tordátfalva, Firtosmartonos, Énlaka, Firtosváralja (és Firtos vára), Korond, Bencéd, Medesér, Kiskede, Nagykele, Szentábrahám, Székelykeresztúr.

Hoznivalók és minden további tudnivaló az egyház honlapján.

Házaspárok vasárnapja

Az egyetemes szinten is megtartott egyházi ünnepségeink mellett a datki egyházközségben újakat is bevezettünk. Ilyen a *Házaspárok vasárnapja*, melynek célja, hogy rendre minden házaspárt megünnepeljünk.

Elképzelésünk lényege: a házaspárokat közel hozni Istenhez, egymáshoz, hogy ne feledkezzenek meg Istennek tett fogadalmukról, ha netalán az évek során elhidegültek egymástól, segítséget nyújtunk, esélyt teremtsünk a kapcsolatuk újraértelmezésére. Emellett szeretnénk, hogy a párok betekintést nyerjenek kapcsolatuk működésébe, önmagukba tekintsenek, lássák magukat és párjukat, hogy választ keressenek és találjanak: miért olyan a kapcsolatuk, amilyen. A jó

házasságnak mindig önmagába kell visszatérnie, újra és újra erőt merítenie a közös érzelmekből és emlékekből. Támogatni szeretnénk a családokat, házaspárokat, hogy meg tudjanak maradni, hogy az összetartásban közösségünk összetartását is erősítsék.

Április 21-én első alkalommal szerveztük meg a *Házaspárok vasárnapját*, melyen 15 fiatal házaspár ünnepelt. Egy egész napos rendezvényre hívtuk a párokat. Istentisztelettel kezdtünk, amelynek keretén belül Simó Melinda pszichológus *Mit tehet a férfi és mit tehet a nő azért, hogy a viszony ne legyen iszony?* címmel tartott előadást. Kihangsúlyozta a férfi és a női szerepek közti különbségeket, megvillantva az általános férfi, női erősségeket, gyengeségeket, hogy mi az, amire oda kell figyelni, és mivel tudjuk segíteni társunkat, hogy az együttélés gördülékenyebb legyen. Az előadás után minden pár emléklapot kapott, egy házassági áldást, és a templom piacán közös fényképpel örökítettük meg az alkalmat. Az ünnepély közös ebéddel folytatódott a kultúrotthonban, „deszsertként” pedig megtekintettük a *Szerelempróba* (Fireproof) című filmet, amely az önzetlen, őszinte szeretetet mutatja be, mint olyat, amely a házasságot meg tudja menteni, és képes is azt megtartani.

Az ünnepélyt közös imával zártuk, bízva és remélve, hogy mindannyian legjobb tehetségünk szerint igyekszünk Jézus élete, tanítása alapján megélni az önzetlen, feltétel nélküli szeretetet.

MAJOR LÁSZLÓ

Most minden az Isten dicsőségéért

A szokásos reggeli kávémat kortyolgatva kinézek az ablakon, és valósággal „eláll” egy pillanatra a lélegzetem. Igen, érzem, ez a MOST pillanata, a MOST hatalma. A korkodusnak nevezett korai szilvafák mind-mind virágba borultak. A tegnap délben, amikor elutaztam, még csak alig látszottak a bimbók hegyei, de a napsugarak megtették a dolgukat.

Most mozdulatlanul ülök a széken, érzem a szívem dobogását, ízlelem a kávé zamatát, és hallom a csendet. Csendet hallani, meghallani, amit az Isten adhat, tán a legnagyobb ajándék ebben a korban nekem, s ezt én olyan szívesen fogadom, és hálás vagyok érte, hogy még a könnyeim is kicsordulnak a boldogságtól. Annyira jó érzés, annyira felemelő, hogy énekelni kezdek: „Imádunk szent Isten! / Oh, szép kikeletnek Atyja!...” (233. számú egyházi ének)

Gyorsan a könyvespolchoz sietek a könyvemért, amikor kopogtatnak az ajtón. Ida néni hozza szerény adományait a kürtőskalácssütéshez vasárnapra. Hellyel kínálom, de ő azonnal visszautasítja, mondván, hogy a lánya a kapuban, az autóban várja. Indulni szeretnének a szülőfaluba kertészkedni. Miközben

a kapuig kísérem, a férjem is csatlakozik hozzánk. Miután szívélyesen elköszönünk, szép napot kívánva egymásnak, körbenézek a virágos kertben, az udvaron, az ágyásokon. Micsoda bódító illatok, micsoda pompázó színek, micsoda gyönyörűség! Valósággal tobzódok, már-már nevetségessé teszem magam. A hosszúra nyúlt hideg tavasz után most egyszerre nyílik minden: a kert mellett a somfa, az aranyfa, a ház előtti ágyásokban a téltemető, a fehér kankalin, nár-cisz, árvácska, a csíkos tulipán, a kék jácint, gyöngyike és a lila ibolya. Sárgán virít a pázsiton a gyermek-láncfű, a bokor alatt a vörös boglárka. Ne felejtsem ki a kéknefelejcsét, hisz elég sok fáradságomba került, míg sikerült megtelepítenem ezt a különleges levelű, korán virágzó fajtát.

„Újulást, életet, / Gyönyört látunk mindenfelől” – jutnak eszembe az ének második szakaszának kezdő sorai.

Most arra gondolok, hogy milyen jó is az Isten, hisz lehetőséget ad mindnyájunknak – ha folyamatosan követjük a munkáját, akkor is, vagy ha egyszerre tárja ki a titkait akkor is –, hogy örülni tudjunk a MOST-ban, az Ő mérhetetlen dicsőségéért.

BENEDEK ENIKŐ

HARMÓNIASAROK

Ilyen is van!

Végtelenül jó, ha olyasvalaminek lehetsz részese, aminek valóságát sokan megkérdőjelezzik. A lelked is mosolyog, különös érzés jár át, és tudod, hogy ebben a teremtett világban még nagyon sok szép dolog megtörténhet.

Spirituális tudatunkban saját létünk formálói vagyunk. Felelősséggel tartozunk önmagunk, Isten és a világ felé. Így bármikor feltehető a kérdés: *Na és merre tartasz? Hogy élsz? Miket tapasztalsz? Megtaláltad az utad? Felismerted a szereped? Félelmeidet és vágyaidat? Milyen ember vagy? Boldog vagy?* Becsaphatod a világot, és eljátszhatod azt, aki valójában nem is vagy, de amikor ajtód becsukod, és magadra maradsz, elfojtott éned mázsás súlyként nehezedik rád, és leteper. Győzd le inkább félelmeid, erősíts hitedet, indíts útra vágyaid, hogy megvalósítsd azt a nagyszerű embert, aki valójában vagy. Lepd meg önmagad, környezeted, hogy ilyen is van! S miközben bátorságod által addig nem létező dolgokat tapasztalsz meg a lét csodáiból, ne feledd, hogy a végtelenben halandó vagy.

Jó meglepni magunkat és másokat. Jó megérezni és átélni azt az egyediséget, amit hordozunk. Megvalósítani a megvalósíthatatlannak gondoltat, s látni, hogy falak omlanak le, és íhatóvá lesz használhatatlan kutak vize, emberei kapcsolatok tisztulnak, évszázados furcsa szokások hatalmukat veszítik, és a Gondviselés átölel minket. Létezésünkben az ember alapvető jóságában való hit, Istenországa megvalósíthatósága, a boldogság földi létezése felbecsülhetetlen értékek.

Van egy kedves csoportom. Női csoport. Sejttem, hogy sokan enyhe

fintort vágnak. Ha így teszel, ne feledd, hogy amit valami miatt nem tapasztaltál még meg, az nem jelenti azt, hogy nem is létezhet. És ez igaz történet.

Mindig is szívemben hordoztam a nők lelki gondozását. S hogy mentálhigiénésként csoportban is dolgozhattam és dolgozhatok velük, csak erősít érzéseimben. Különleges, amit velük élhetek meg. Mély élmények és megpróbáló munka köt össze minket. Összekovácsolódásunkban sokféle nézetet vetünk össze, összegyűlt terheket cipelünk, időnként évszázados szokások belénk ivódott láncait rázogattuk, sírunk és nevetünk, s közben megtapasztaljuk azt, amiről szinte elhittük, hogy nem is létezik!

Akikről most írok Nektek, nagyon különösek. Már attól is, hogy ők az elsők, akik a csoport befejezte után (egy tréning felépítése hat, három órás találkozásból áll) haladóbb szintű folytatást kértek. Így alakult ki az a helyzet, hogy két csoportból kellett létrehozni egy új közöset. Igen, akkor én is félttem. Mert munkám során gyakran tapasztaltam, hogy egy mentál csoportban az együttlétekezés alatt hihetetlen bizalmi kapcsolat képes kialakulni. De két független csoportból, akik külön léteztek és külön tapasztalták meg az összeköttetést, hogy lesz egy új bizalmi viszony?

Az első összeengedés nem is volt olyan egyszerű. Számomra is nagy vizsga volt. De hát pont én tanítom, hogy a mindennapok folyamatosan vizsgahelyzetbe hoznak minket, s mi hol elbukunk, hol meg átmegyünk. És egy tanító felállása, hogy nem bukhat el saját vizsgáján. A csoport jelesre vizsgázott. Másodszorra is létre-

FERENCZI ENIKŐ

jött az a bizalmi hangulat, mely feltétele volt közös létezésünknek. Fejet hajtok előttük, és hálával tartozom nekik, hogy részese lehettem ennek a közös élménynek. Aztán a haladó csoport is lejárt. Ott álltunk, és nem akartuk tudni, hogy mi lesz. Minden kapcsolatot időnként átjár a gyász hangulata, mert egy korszak lejár, és búcsúzni kell. Úgy döntöttünk, hogy időt adunk magunknak.

És a tegnap ott ültünk együtt, újra együtt, egy spontán összejövetelen: az örök körforgásban (samsaraban), hol mindig van újjászületés. Tapasztalhattuk, elég egy lelkes nő, hogy felébressze bennünk is a lelkes nőt, a közös lét igényét, és csodát műveljen. Már nem kellett bemutatkozni, nem kellett szabályokat ismertetni, úgy voltunk ott együtt, mint akik már sokszor ültek így. Összekötött minket a közös élmény és nőiségünk. Élmény volt. Megállt az idő. Hiszem, hogy a 21. század egyik legnagyobb varázslata: megállítani az időt. Azon az estén sikerült. És tudom, hogy anyáink, nagymamáink, dédanyáink büszkék voltak Ránk.

Pedig, sokfélék vagyunk! Másként gondolkodunk, másként tájékozódunk, mást hiszünk, másként élünk! És mégis milyen jó együtt! Talán mert mindannyian nők vagyunk. Nők, akik hisznek a jobbá és többé levésben, és megéreztük, hogy létezik bizalmi kapcsolat. A szeretetben megtapasztalt dolgok valósága összeforrasztott minket. Ilyen is van!

Ültem és magamba szippantottam a pillanat különlegességét: ízét, érzését, hangulatát, energiáját. Valóban embernek és nőnek éreztem magam. Büszke voltam Rájuk!

Az ULOSZ tavaszi munkaértekezlete

Találkozás a „hallban”

SOLYMOSI ALPÁR

• A húsvéti ünnepet követő hétvégén, április 4–6. között szervezte az Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége (ULOSZ) a tavaszi munkaértekezletét. Az idei évben a választmány Székelyudvarhelyet és a város neves Küküllő Szállodáját jelölte ki az esemény helyszínül. A nagyszerű hangulat, az igényes szállodai körülmények és a gyönyörű kisváros adottságai kellemes, „kényeztető” hétvégével ajándékozták meg a résztvevőket.

A találkozó jó körülményeire való tekintettel Varga Sándor lelkésztársunk már első este elsütötte a hétvége poénját, miszerint egy alkalommal az Úr Jónással éppen egy hasonló szállodában találkozott. Mivelhogy az Úr is épp érkezőben volt, és Jónás is a kicsomagolással volt elfoglalva, ráadásul a fárasztó út után szerettek volna mindketten lepihenni, az Úr megértően veregetve vállon elcsigázott prófétáját így szólt: „Találkozunk a hallban!”

És valóban, mint Jónás, a hal gyomrában, úgy voltunk mi is, harmincöten a Küküllő Szálló hall(!)jában, fogadójában és termeiben, szobáiban! Jónás, az Úr elől bujkálva került a cethal gyomrába és „szállt le a kínoknak eleven süket és forró gyomrába” (Babits Mihály), bennünket pedig, akik meghallottuk a hívó szót, Valaki ott legbelül veregetett vállon, és indított el barátaink, kollegáink fele a Székelyudvarhely irányában, hogy nagyszerű körülmények között nézhessünk szembe lelkeszi életünk, szolgálatunk kihívásaival, lehetőségeivel.

A „Merre tovább ULOSZ?” és A lelkeszi családok megélhetési gondjai – főállás vagy másodállás lesz a papság? kérdéskörökben megjelölt időszerű és gyakorlatias kérdéseket feszegető témákat mozgalmas, és élénk műhely keretében boncolgatta a megjelent lelkeszközösség.

A szövetség elnöke bevezetőjében hangsúlyozta, hogy az 1989 utáni lelkeszszövetségi élet, az elmúlt huszonhárom év tapasztalatának összegzése rendkívül fontos és időszerű nemcsak a jelen, de a jövőbeni tervek, feladatok körvonalazása tekintetében is. Előrevetítette, hogy az ULOSZ az egyházban mindig kezdeményező szerepet vállalt az új kor kihívásai tekintetében: *indítványozta az egyházi liturgia megújítását, a lelkeszi fizetések és besorolások méltányos meghatározását, de szerepet vállalt azokon a szentgericei konferenciákon is, amelyek az erdélyi és magyarországi egyházak, egy-házzá való egyesítését szorgalmazták.* A múltbeli eredmények alapján és okán az ULOSZ továbbra is a lelkeszi közösség építő fóruma kíván lenni,

hangsúlyozta Csete Árpád, aki a szövetség szerepét a vitorlás hajó tökesúlyához hasonlította. Allegorikus értelmezésében kifejtette: mint ahogyan a nagy hajónak a tökesúly segít az egyensúly-állapot megtartásában, úgy az ULOSZ is az anyaszentegyházunk ballasztja, egyensúlyt biztosító nehezéke. Bár igaz, hogy a vitorlás ezen eleme mélyen a víz alatt tapad a hajótesthez, tökesúly nélkül azonban a legkisebb szél is feldönti a nagy hajót. A szemléletes felvezetést követően, irányított beszélgetés keretében osztották meg tapasztalataikat az elődök.

A személyes hangvételű értékelésekből kiderült, hogy az ULOSZ az egyház nagy életének bár látszólag csak egy kis fóruma volt – és az ma is –, mindig az egyházszervezet lelkiismereti mozgalmaként tevékenykedett. A szövetség a reform-gondolatok, az egyházi életünk fejlődését, korszerűsítését, a lelkeszek közötti hiteles kapcsolatok elmélyítését célzó kezdeményezések pártfogója és szorgalmazója.

Az elődök, id. Szombatfalvi József, Farkas Dénes, Máthé Sándor, Nagy László, Török István, Andorkó Ferenc és Józsa Lajos rávilágítottak azokra a kérdéskörökre, amelyek egykor rendkívül lázasan foglalkoztatták a lelkeszközösséget: az átvilágítás ügye, az egyházi Alaptörvény újraírása, a püspöki és esperesi mandátumok ciklikusságának bevezetése, a szertartásrend egységesítése, korszerűsítése. Ezeket az indítványokat az egyetemes egyház mind jónak találta, és törvényes jogerőre emelve beépítette az egyházfejlesztési gyakorlatába. A beszélgetés során körvonalazódott, hogy az ULOSZ a továbbiakban is konstruktív partnere, építő szervezete kíván lenni az Egyháznak.

A második napi találkozás már a reggeli órákban ígéretes volt, hiszen a *szálloda hall(!)*jában egyre többen gyülekeztek, új résztvevők is bejelentkeztek. Rendezvényünket Sógor Géza, az erdélyi református lelkeszszövetség elnöke is megtisztelte jelenlétével és köszöntve az egybegyűlteket. Témánkkal, A lelkeszi

családok megélhetési gondjai – főállás vagy másodállás lesz a papság? kapcsolatosan a református szövetségi vezető kifejtette, hogy a református és unitárius lelkészek megélhetési gondjainak sok közös vonása van! Sógor Géza, Pál apostol felhívása alapján szólt az egybegyűltekhöz: „*Viseljetek azért gondot magatokra és az egész nyájra, melyben a Szent Lélek titeket vigyázókká tett, az Isten anyaszentegyházának legeltetésére, melyet tulajdon vérével szerzett.*” (ApCsel 20,28) Fontos, hogy figyelmet szenteljünk a saját életünkre is, hangsúlyozta az elnök. Biztatott, hogy keressük, akár a megélhetés tekintetében is, a megerősödésnek azon lehetőségeit, amelyekben nemhogy elvesznénk, de amelyek inkább biztonságérzetünket, sikerélményeinket munkálják!

Újvárosi Katalin, az ULOSZ pénztárnoka, már a választmányi előkészületek során elvállalta a témagazda szerepét, és azon lelkészek felkérését a sajátos, akár jövedelmet is termelő, gazdasági melléktévesenységük bemutatására, akik a lelkészi szolgálatukkal összeegyeztethető módon értek el sikereket. A felkérésének eleget tevő lelkészek bemutatóit megelőzően a moderátor kifejtette, hogy az ULOSZ célja, ezen téma keretében, az erőmerítés és a pozitív üzenet megfogalmazása a jó példák által. Az ULOSZ választmányának egybehangzó véleménye és szándéka azon lelkészek erkölcsi támogatása, akik nemcsak a lelkészi hivatásban eredményesek, de kellőképpen erősek és kreatívak ahhoz, hogy a saját szolgálati környezetük adottságaira mint erőforrásokra tekintsenek, és abból merítsenek.

Ezen szellemiség munkásaiként nyolc lelkész vállalta tevékenysége bemutatását:

Ferenczi Enikő, a kolozsvári kórházlelkészi szolgálata mellett mentálhigiénés szakemberként, előadóként is dolgozó lelkészneként beszélt munkáiról. Ifj. Szombatfalvi József, homoródszentmártoni lelkész, a termék-hálózati rendszerben tevékenységét vázolta. Sipos László, firtosváraljai lelkészársunk olyan feldolgozott gyümölcstermékek, lekvárok, szörpök és almalé bemutatásával rukkolt elő, amelynek elkészítésében ő maga is szerepet vállalt. Jakab Zsolt, újszéki lelkész kolléga a szeretettel és kitartással végzett

állattenyésztés örömeibe és megpróbáltatásaiba avatott be.

Az ebédszünetet követően, a *Szószerk 2012-ben kiírt beszéd pályázatának eredményhirdetése* után, nagy érdeklődés övezte Molnár Attila, székelykői unitárius lelkész dohánytermesztésről szóló előadását. Attila, a bemutatója végén, kóstoló gyanánt, saját, szűz dohányból vágott és sodort cigarettájával kínálta a káros szenvedélynek áldozó lelkészársakat. A továbbiakban Farkas Dénes, az amerikai zarándokok utaztatásának és idegenvezetésének kétmillió kilométeres történetét, és az abból származó jövedelmét ecsetelte, míg Kelemen Levente, homoródokládi lelkész a turizmusban rejlő potenciált fejtegette. Lőrinczi Botond, városfalvi lelkész a Homoródszentmártonban alapított családi barkácsbolt és építkezési lerakat kísérletét mutatta be. A levélben elküldött írásokból kiderült, hogy Lakatos Csilla, miskolci lelkész, pszichológusként, Jakabházi B. Botond, nyáradgálfalvi lelkész mint tisztviselő vállalt időszakos munkát, és Fazakas Levente, böződi lelkész a szalmafonás népi mesterségét élvezve készít eladásra ajándéktárgyakat a családja eltartása érdekében.

Az utolsó napi kiértékelést követően, a záró ebéd során is megmutatkozott Rűsz Domokos, helyi lelkész vendégszeretete, aki a szállodai főételek mellé felkínált a saját készítésű fűszer- és savanyúság-költeményeivel fokozta étvágyunkat. A zsenge medvehagyma-, az Oliva olajas gomba-saláta és az ecetes csipős csemegepaprika ínycsiklandóssá varázsolta az amúgy is finom falatokat. Önzetlen szeretetéből fakadóan, Domokos bort töltött a poharunkba, a lelkész-közösségünk egészségére!

A lelkészszövetség Székelyudvarhelyen értekező tagjainak nevében megköszönjük László János igazgató úrnak a méltányosan megszabott szállodai díjakat, valamint azt a jóindulatát és kedvességét, amellyel az unitárius lelkészeket ez alkalommal is felkarolta.

Bizton állítom, hogy egészen jól éreztük magunkat a „hall gyomrában”!

Továbbra is szeretettel várunk minden lelkészkollegát a hasonló, testi-lelki felüdülést, erőgyűjtést kínáló alkalmakra!

„A humor Isten ajándéka” (Báró József)

Első a szolgálat!

A falusi lelkész két szép lovat vásárolt. Nagy szakértelemmel bánt velük, jó abrakot adott nekik, etetés után az ápolásra is gondot fordított. A lovak viszonyozták gazdájuk hozzáállását, gazdasági és utazási eszközként egyaránt hasznos hoz-

tak: húzták a terménnyel megrakott szekeret, gyönyörűség volt nézni, amint hordozták a lovas kocsit utasait. A lelkész a szomszéd falubeli kollegájának akarta bemutatni az újonnan csináltatott lovaskocsit, csillogó bőrrű, rendezett sörényű lovait. Befogta a két derék négy lábút, s percekben belül

ott voltak már a másik parókia udvarán. „Szervusz, Testvér! Na, mit szólsz, milyen kocsis vagyok? – kérdezte a lótarató pap gyümölcsöltő kollegáját. „Én csak annyit mondom neked Testvér: Te kocsisnak pap vagy és papnak kocsis!”

Id. Szombatfalvi József nyomán
PÁLFFY TAMÁS SZABOLCS

Egy konferencia margójára

Bibliaolvasás és bibliafordítások a mai Magyarországon

DR. ÁDÁM ATTILA L.

• A Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának Vallástörténeti és Bibliai teológiai Tanszéke, a Bölcsészettudományi Kar Hermeneutikai Kutatóközpontja és a Magyar Bibliatársulat konferenciát rendezett *Bibliaolvasás és bibliafordítások a mai Magyarországon* címmel, az egyetem Ráday utcai épületében 2013. április 2–3. között.

Nem követhetjük nyomon az összes szekció munkáját részletesen, így csak a protestáns és katolikus bibliafordítások kérdéskörét érintjük. Egy erdélyi vonatkozása is volt az eseménynek, amiről előjáróban számolunk be. Az új protestáns fordítások szekcióban hangzott el Tunyogi Lehel előadása az egykori kolozsvári teológiai tanár, Kecskeméthy István fordításának új, teljes kiadásáról (Christian Endeavour, Koinonia, Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár, 2002). Ez a mű részben már kiadásra került, mert 1931-ben a Skót Nemzeti Bibliatársaság támogatásával megjelent a revideált Újszövetség fordítása, sőt még előbb, 1903-ban a Márk Evangéliuma. Az Ószövetségen viszont 1929–34 között dolgozott. Az avatott tollú fordító nyelvújítási és erdélyi népies szavakat is használ, ami speciális jelleget ad a fordításnak.

Protestáns bibliafordítások

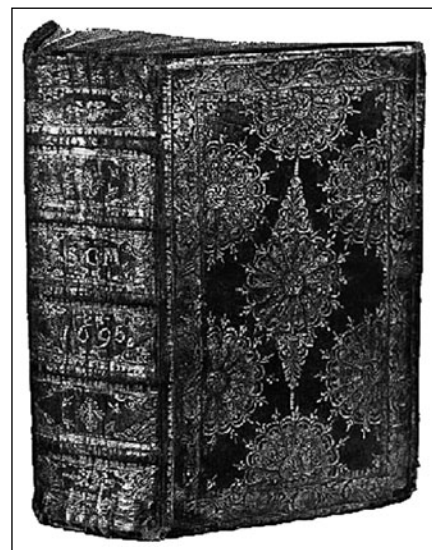
Az első szekcióban a Károli Biblia és mai változatai címmel hangzottak el előadások. A Károli Biblia és annak 1908-as revíziója volt a címe Zsengellér József előadásának. Mint a szerző kitért rá, a Református Egyházban jelenleg mindkét fordítás, a Károli revízió (1908) és az új fordítás (1975) és

annak revíziói (1990) is érvényben vannak. A revízió 1886 óta folyt Szász Károly elnökletével, és az első kiadás 1908-ban látott napvilágot a Pallas Rt. gondozásában. A korábbi Károli-kiadások (összesen 75 kiadás 1908 előtt) már szintén bizonyos fokú revíziót képviseltek a Vizsolyi Bibliához (1590) képest, mint például a Váradi Biblia (1661) vagy Misztótfalusi Kis Miklós „aranyos” Bibliája (1686). Az 1908-as revízió Szenci Molnár Albert 1608-as kiadását veszi alapul (Hanaui Biblia). Azt csak én teszem hozzá, hogy maga az eredeti mű csoportmunka eredménye (de a munkatársak névtelenségben maradtak). Károli is beszámol az előjáró beszédben arról, hogy „Akik ezelőtt valami részt fordítottak a Bibliában, azokat is nem utáltuk meg, hanem megtekintettük”. Évtizedekkel korábbi történelembölcseleti tanulmányában, a „Két könyvben” (1563) Károli már szerepeltet bibliai idézeteket, amelyek közel állnak a későbbi Biblia-kiadás szövegéhez.

Az 1908-as revízió fő célja a lendületes, egyedülálló erejű és szépségű fordítás nyelvi megújítása volt, de a teológiai magyarázatok felvétele is megtörtént, a King James Biblia akkori revideált változatának felhasználásával. Ennek a Károli revízióknak több újabb revíziója is született később, többek között a korábbi kolozsvári teológiai tanár, Ravasz László Újszövetség átdolgozása (1971) (*Az Újszövetség. Fordította Károli Gáspár, átdolgozta Ravasz László. Hely- és évmegjelölés nélkül, Nemzetközi Gedeon Társaság.*). A későbbi új protestáns fordításokat Pecsuk Ottó ismertette, ami az 1975-ös kiadás revízióját jelentette. A Vizsolyi Biblia 400 éves évfordulójára jelent meg az 1990-es revízió, majd a 2006-os ki-

adás (*Új Protestáns Bibliafordítás: Biblia, Istennek az Ószövetségben és Újszövetségben adott kijelentése.* Budapest, 2006, Kálvin János Kiadó). A javítások 15%-a elvi, 16%-a pedig pontos visszatérést jelentett a Károli-revízióhoz. Ebben fontos volt a liturgiai hagyományok újbóli figyelembevétele. Ez a multifunkcionális kiadás szükségszerűen többfajta igényt elégít ki, egyházi liturgikus és hitéleti célokat is szolgál. Ebből adódóan bizonyos igényeket nem tud teljesen kielégíteni. Ennek csak a célcsoportok szerinti kiadások felelhetnek meg.

Két előadás foglalkozott a nazarénusok (Miért a „rég” Károli-t használják ma a nazarénusok?) és a Keresztény Advent Közösség (Miért az 1908-as revíziót használja a Keresztény Advent Közösség?) biblia-használatával. Másik két előadás szólt a Károli Biblia két e századi revíziójával, amelyek pár éve jelentek meg a Protestáns Média Alapítvány és a Patmosz Kiadó gondozásában (Győri Tibor: Milyen szempontok alapján revideálta a Károli-t a Protestáns Media Alapítvány? és Ruff Tibor: Milyen

Misztótfalusi Kis Miklós „aranyos” bibliája (reprint 1695)

szempontok alapján revideálta a Károli (a Patmosz Kiadó?). Mindkét előadó felhívta a figyelmet többek között a kereszthivatkozások fontosságára, ami sajnos az 1908-as Károli revíziós kiadásban sem pontos. Ezen új kiadások ezért ezeket kihagyták, de pótlásuk szükséges lenne az újabb kiadásokban. Az előbb idézett Ravasz-féle Újszövetség revízió viszont e sorok írójának saját tapasztalata szerint pontos kereszthivatkozásokat tartalmaz. A Patmosz kiadó Károli revíziójának speciális vonatkozása Jézus szavainak piros szedéssel való kiemelése. Bár a törekvés érdekes, meg kell jegyezni, hogy ebben a vonatkozásban Vermes ideillő könyvének Jézus mondásaira vonatkozó szisztematikus, egzakt kritériumrendszer szerinti osztályozása ellenére még nincs teljes konszenzus (Vermes Géza: *Jézus hiteles evangéliuma*. Budapest, 2005, Osiris Kiadó, 475.).

Katolikus bibliafordítások

Jelenits István a Szent István Társulat 1974-es biblia revízióját elemezte. A II. Vatikáni Zsinat szellemében ez az új magyar fordítás már nem a latin Vulgata szövegére épült, hanem eredeti (ógörög és masszoréta héber) nyelvű szövegeket vett figyelembe. A szűkös anyagi keretek azonban behatárolták a kiadás lehetőségeit, a fordításban csak 7 személy vett részt, míg az 1955-ös új francia fordításban például 33 bibliai szaktudós. A nyelvhelyességi szempontok érvényesítésére sem került teljes körűen sor, például az első ószövetségi mondat szórendje megkérdőjelezhető: „Kezdetkor teremtette az Isten az eget és a földet.” (javaslat: „Kezdetben Isten megteremtette az eget és a földet.”). Később ez a kiadás szövegrevízióan esett át 1993–97-ben, majd a szövegjegyzetek átdolgozására is sor került, és végül 2006-ban került újra kiadásra (*Új Katoli-*

kus Bibliafordítás: Biblia, Ószövetség és Újszövetségi Szentírás. Budapest, 2006, Szent István Társulat).

Tarjányi Béla A Szent Jeromos Társulat (Káldi-Neovulgata) kiadását ismertette. Az 1626-ban megjelent Káldi-fordítás valószínűleg

Káldi-fordítás, 1626

Szántó Arató István jezsuita szerzetes korábbi fordítását használta fel. Mint az 1546-os tridenti zsinat előírta, a fordítás a Vulgata latin szövegén alapult. (Csak én jegyzem meg, hogy az egykori támogatók a protestánsból katolikussá lett Pázmány Péter érsek és vallási toleranciájáról ismert Bethlen Gábor református erdélyi fejedelem voltak.) A kiadással elsősorban a Káldi szöveg mentése volt a cél (*Káldi-Neovulgata Bibliafordítás: Ó és Újszövetségi Szentírás a Neovulgata alapján*. Budapest, 2008, Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat). Az előadó felhívta a figyelmet a Hetvenes (Szeptuaginta) fordítás magyar fordításának szükségességére is.

Érdekes előadás hangzott el a pannonhalmi Dejcics Konrád tolból Békés Gellért és Dallos Patrik, bencés szerzetesek Újszövetség fordításáról. Ezt először 1951-ben

Rómában adták ki, és maga a fordítás is ott készült, mivel elsősorban a magyar emigránsok pasztorációjának elősegítésére született. A későbbi kiadások, így a 18. kiadás 1996-ban már Magyarországon jelent meg. A fordításhoz ez a kiadás is már ógörög szövegeket használt fel, és gördülékeny stílusa miatt nem csak katolikus elismertséget kapott. (Dr. Nagy József, a kolozsvári református teológia tanára is méltatta 1973-ban.) Az előadás szerzőjétől sikerült is egy példányt beszerezni.

Az előadások szerzői megvitaták egy ökumenikus magyar bibliafordítás lehetőségét, bár ez nincs jelenleg napirenden. Ellenérvként hangzott el, hogy ahol van ilyen kiadás (pl. Olaszország, Németország), a nehezen megteremthető konszenzus ellenére ezek a kiadások nem terjedtek el a hívek között.

A későbbiekben több érdekes előadás hangzott el a magyarországi ortodox bibliafordításokról, az újabb fordítási kísérletekről (jehovista, Hit Gyülekezete), valamint a Héber Biblia-fordítás témaköréről, illetve a fordítás egyes részletkérdéseiről.

Felhasznált forrásirodalom

1. Bottyán János: *A magyar Biblia évszázadai*. 2. átdolgozott kiadás, Fekete Csaba záró fejezetével. Kálvin János Kiadó, Budapest, 2009. A könyvben nemcsak a magyar Biblia történetéről van szó, hanem a záró fejezetből kiderül, kinek melyik Bibliát érdemes megvennie (tematikus, gyerek- stb. kiadások).
2. Miller, S. M., Huber, R.V.: *A Biblia története*. Fordította Csontos József. Kiadja a Magyar Bibliatársulat megbízásából a Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója, Budapest, 2012.
3. Tarjányi Béla: *A Hetvenes-fordítás – és a modern bibliafordítások*. Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, Budapest, 2010.

„Én unitárius vagyok” – pályázat

Hiszek egy...

Számomra Isten mindaz, amiben én hiszek. Persze, a hitem fejlődött és továbbra is fog fejlődni. Egészen kis koromban úgy képzeltem el, mint egy embert, aki fenn csücsül a mennyekben, ami természetesen a felhők fölött van, és figyel minket, meghallgatja imáinkat, és közben bennünk is van egy kevés belőle. Igazgatja az angyalkákat, és minden jó és rossz esemény neki tudható be. De persze, amint azt Candide professzora, mestere is hirdette, én is úgy gondoltam, hogy minden a legeslegnagyobb rendben van ezen a világon, minden esemény azért megy végbe, mert azt Isten úgy akarta.

Ahogy nőni kezdtem, rájöttem, vagy inkább ráébredtetek, hogy a felhőkön túl, ahol mindig kék az ég, ott a világegyetem van, a Nap s más hatalmas bolygók. Emlékszem pontosan, mennyire kétségbe voltam esve az első alkalommal, mikor negyedik osztályban kételkedést hallottam afelől, hogy Miklós napján a Mikulás jár, karácsonykor pedig az angyal hozza az ajándékot. Persze, nekem is furcsa volt, hogy egy pocakos vénember hogy is képes egy éjszaka alatt szétosztogatni annyi sok ajándékot, az pedig végképp nem fért bele kilenc éves fejembe, hogy nálunk miért az angyalka jár, másoknál pedig miért a Jézuska, esetleg egy úgynevezett „Moș Crăciun”, de abban biztos voltam, hogy Isten az, aki elküldi az angyalokat mihozzánk ajándékkal. Még annak az évnek a karácsonyán megtudtam – vagy inkább kisírtam – az igazságot az angyalka és a Mikulás kilétéről.

Akkor Isten is megváltozott a szememben. Sokkal közelebb lett, alakot öltött, másat, mint amilyen az emberi, és már nem miatta történt minden, hanem egy picit én is benne voltam, ekkor kezdtem el az esti „Én Istenem, jó Istenem...” imáim mellé foglalni a *Mi Atyánk* komolyabb hangvételű sorait is. Ezek után egyre inkább ráébredtem arra, hogy Isten csak egyetlen egyféleképp lehet bennem is és másban is, úgy, hogy nem ül felhőkön, és nincsen szellemalakja sem, hanem ő az az erő, amely minden embert emberré tesz.

Ezt a felfedezést hatodikban tettem, de féltem és megijedtem tőle, nem akartam elhinni, hogy nincs senki, aki fentről minduntalan azt figyel, mikor, mit és hogyan teszünk, így jobbnak láttam nem bolygatni a dolgot. Hetedikben, mikor konfirmáltam, már képes voltam elfogadni a régebben olyan bosszantó és megfélemlítő tényeket; nyolcadikban már mindent értettem, és kilencedikben már tudtam, hogy mindez a fejlődés szükséges volt ahhoz, hogy el tudjam fogadni Isten hatalmasságát és szerepét életünkben.

Most pedig az foglalkoztat leginkább, hogy milyen Isten mások számára. Hogyan látja őt egy katolikus,

egy evangélikus és milyen egy református számára. Akarva-akaratlan is elgondolkodtam rajta, hogy milyen lenne az imént felsorolt vallásúnak lennem. Ugyanígy látnám a világot, ha katolikus lennék? Ugyanezt akarnám evangélikusként? Át akarnék-e keresztelkedni, unitáriusnak, ha református lennék? S bár tudom, hogy mindegyik Isten kezébe adta az irányítást, szerettem volna választ kapni. Úgy érzem, jó vallásba születtem bele. Minden, az enyémtől különböző vallást elfogadok, és tudom, hogy helyes úton járok, ha nem kötekedek más felekezetek hitelveivel, hanem tisztázom magamban, miért is az unitárius vallás az, ami számomra a leginkább megfelelő.

Az első tény, amely megfelelővé teszi számomra a vallásom, az az alapvető különbség más felekezet közt és az unitáriusok közt, mely miatt a többen gyakran nem tekintenek minket keresztényeknek. Ez pedig nem más, mint a Szentháromság kérdése, s innen ered az unitárius mottó is: Egy az Isten! A katolikus, evangélikus, református vallás, mind egyetért abban a meglátásban, hogy az Atya, a Fiú és a Szentlélek együttesen megalkotja az egylényegű, de három személyű Istent. A második érvem, az általam hitt unitárius vallás mellett, az a szabad gondolkodásmód. Mikor Dávid Ferenc megalapította az unitárius vallást, egy olyan gondolkodási teret hagyott a híveknek, amely megengedi, hogy értelemmel olvassuk a Biblia tanításait. Azt hisszük, hogy az ott összegyűjtött történetek, főként, amelyek az Újszövetségben (de az Ószövetségben sem másként) vannak megírva Máté, Márk, Lukács és János által, igen jó példamutató történetek, de nem szó szerint értelmezendők annak ellenére, hogy van igazság-alapjuk. Aki összegyűjtötte őket, jóval Jézus halála után élt, így csak szájhagyomány útján terjedhetett egy darabig, ami nem a legmegbízhatóbb forrás. Ezt ismerte fel az unitárius vallás többek között és ebben hisz. Ez a 21. században elég fontos, hisz egy olyan korszakban élünk, amely megkérdőjelez minden természetfelettit, és nem hisz az istenségekben. Így eljutottunk a harmadik, olyan tényhez, aminek nagyon örvendek, hogy vallásom ekképpen fog fel: Jézus. Az unitáriusok, ugyanis nem Isten Fiának tekintik, hanem, egy bölcs és vallásos embernek, aki hozzánk hasonló volt. Ez ad bizonyosságot arról, hogy mi is cselekedhetünk helyesen és jól, mint ő, csak számunkra fontosabb a jólét, mint társaink, és nem tudunk annyira szeretni, ahogy azt ő tette, minden ismeretlennel.

Úgy érzem, ez a felekezet a legemberközelebbi az összes közül. Számomra ezek azok az elvek, amelyek miatt szeretem az unitárius vallást. Én úgy hiszem Istent, egyként, ahogy azt a felekezetem tanítja, és most már tudom, hogy bármilyen vallásúnak születtem

volna, a kíváncsi éneket nem tagadhattam volna meg, így a református, evangélikus, katolikus vallás lehet, hogy nem lett volna kielégítő számomra. Most viszont olyan alapokra építhetek, amelyek egyéni gondolkodásmódomhoz a legközelebb állnak, így valamivel kiegyensúlyozottabban élhetek.

S istenképem bármennyit is változzon, büszke vagyok arra, hogy egy olyan kis létszámú közösséghez tartozom, amelynek szoros kapcsolata van a vallásszabadság kihirdetésével, így én is igyekszem elfogadni a körülöttem levők gondolkodásmódjait. Most tu-

dom a legbiztosabban, hogy Isten küldi azokat az angyalokat, akik az ajándékot hozzák, csak annyival teljesebb ki, hogy én magam is néha-néha lehettem angyal. Most már azt is tudom, hogy Isten mindig velünk van, hisz mind ugyanabban a világban élünk, és ugyanaz az erő – nevezzük azt Istennek, energiának, Allahnak stb. – köt össze minket, embereket.

ROMÁN ESZTER

(a IX–XII. osztályosok kategóriájában
II. díjat nyert alkotás)

Határon innen...

... vagyis az Ecsedi-láp körül járok. Él itt egy jó nagy maréknyi unitárius, akik Kocsordon gyönyörű műemlék-templomukat nemcsak gondozzák, hanem élettel is megtöltik. Nagy vonzereje van a templomnak, hiszen köréje szerveződik a szórvány: Nyíregyháza, Szatmárnémeti, Nagykároly és Vásárosnamény közössége is. Remélhetőleg el is hagyjuk a szórvány szót nemsokára és életerőssé izmosodik a közösség.

Történetesen államhatár az, amin átjárok, de az összetartozó tájegység, jelen esetben az Ecsedi-láp, valamint a szívünkben érzett közösség felülírja az ilyen adminisztratív határokat. Lelkészként az itt élőknek próbálok időben eljutni istentiszteletekre, hitet és reménységet nyújtani. Azért jól hangzik, hogy határon innen és túl, csak akármelyik oldalán állok

annak a határnak, mindig innen vagyok. Mert ez nem gyepű, hanem határ, amin minél többször érdemes „átjönni”.

Egyre inkább látom, mennyire fontos az egységen való munkálkodás. Éppen feldolgozatom a beiktatási ünnepség visszhangjait: tényleg jól sikerült, tiszteletes asszony, milyen sokan voltak, csodálatos ünnepély volt, sokáig töltekezzük belőle stb. Nem kis öröm tölt el, ha arra gondolok, hogy a közösség kezd összekovácsolódni, hiszen eljöttek a szórványgyülekezetek képviselői szép számmal, kivette részét a munkából a kocsordi közösség apraja és nagyja.

Szeretném megköszönni előljáróinknak, egyháziaknak és világiaknak egyaránt, a biztató szavakat és a mögöttes levő tartalmat, a gyülekezet tagjainak a sok munkát, önzetlen segítségét. Ez a közösség élni akar!

BARTHA MÁRIA ZSUZSÁNNA

SZERETETSZOLGÁLAT

Együttműködés a Gondviselés Egyesülettel

A Gondviselés Egyesület 1997-ben alakult Kolozsváron. Fogyatékkal élő fiatalok, felnőttek szülei kezdeményezték a szervezet alapítását. A napközi tevékenységeik célja közösségi létre, az „egészségesekkel” való nyílt párbeszédre bátorítani, nevelni a szellemi nehézséggel élőket. A szervezet 2012 őszén látogatta meg a kolozsvári, belvárosi unitárius egyházközséget. Ekkor indult el közös történetünk. Ezen a napon ugyanis a Kolozsvári Unitárius Egyetemista Közösség néhány fiatalja arra vállalkozott, hogy havonta egyszer közös tevékenységet folytat a szervezet fiataljaival.

Az idősök számára képeslapokat készítettünk, farsangi mulatságon vettünk részt, húsvéti ajándécsomagokat állítottunk össze, beszélgettünk, nevettünk, dolgoztunk és játszottunk. Így ismertük meg Pistát, aki mindig mosolyog, és folyamatosan ír. Gyöngybetűi összefüggéstelenek, de sejtjük, hogy bölcs igazságokat rejtene. Csillát, aki nem lát, mégis mindegyi-

künket felismer, és néven nevez. Dalmát, aki a szentek türelmével rajzol, fest, fényképez, varr, alkot. Erzsikét, aki mindig megdicsér bennünket, és mindig talál bennünk valami szépet. Mindegyiküknek megvan a maga összetéveszthetetlen egyénisége.

Azt hittük, hogy az együttlétek számukra lesz segítség. Alkalom arra, hogy megérezzék, nehézségeik ellenére is, ugyanolyan egészek, mint bármelyikünk. De a valóságban mindez fordítva történt. A találkozások sokkal inkább elénk állítottak tükröt. Mi voltunk azok, akik kifogyhatatlan erejükből erőt merítettünk. Megszégyelltük kissé magunkat folyamatos kedvességük őszinteségében. Jelenlétükben visszavontuk volna összes panaszunkat. Ők voltak azok, akik tanítottak, akik szeretet-szolgálatot végeztek.

A találkozásokat folytatjuk. Közös kirándulást és fényképkiállítás tervezünk. Adja a jó Isten, hogy minél többünknek legyen alkalma ilyen emberek közelében lenni, hogy minél többünknek legyen alkalma ilyen emberek mellett nőni naggyá, emberebbé.

SZENTMIHÁLYI JÚLIA

Magyarországi unitárius nők első találkozója

ASZTALOS KLÁRA

• A budapesti Bartók Béla Unitárius Egyházközség keretében működő Perczelné Kozma Flóra Nőegylet tag-sága egynapos konferenciát rendezett 2013. április 20-án minden Magyarországon tevékenykedő unitárius nő számára. A felhívás így hangzott:

„Mi, a Magyar Unitárius Nőszervezetek – Múlt, jelen és jövő címmel megrendezett konferencia résztvevői, felhívással fordulunk a Magyarországon élő és tevékenykedő unitárius nők felé.

A 2012. október 4. és 7. között, Marosvásárhelyen megrendezett unitárius, unitárius-univerzalista és más felekezetű nők második világtalálkozójának hatására, azzal a céllal, hogy a magyarországi unitárius nők együttműködését az egységes Magyar Unitárius Egyház keretein belül megerősítsük, találkozósorozatot hívunk életre.

Hívunk a nőket – asszonyokat és lányokat – foglalkoztató s őket érintő kérdések megvitatására, együttgondolkodásra és -cselekvésre közös értékeink és meggyőződésünk alapján. Hívunk egymás megismerésére, tapasztalatcserére, hogy hitben, erőben megdagadva lehessünk családunk, egyházközségünk, embertársaink segítségére.”

A felhívásra Budapestről és vidékről (Hódmezővásárhely, Kocsord, Füzesgyarmat, Szeged, Dunaharaszti, Érd) mintegy 50 személy jelent meg a Högyes Endre utcai egyházközség templomában. A találkozónak két erdélyi meghívottja is volt: Asztalos Klára UNOSZ-elnök és Nagy Gizella, a marosvásárhelyi világtalálkozó főszervezője.

Magyarországon már a 2012. októberi marosvásárhelyi világtalálkozó előtt is működtek nőegyletek, de a világtalálkozón részt vett 18 nő szeretné rendszeríteni a helyi szervezetek munkáját és a kapcsolattartást egymás között. Bartha Mária Zsuzsanna kocsordi lelkész nő áhítata után a házigazda nőegylet elnöke, Zomboriné dr. Pap Zsófia köszöntötte a megjelenteket, és megnyitotta a konferenciát.

A résztvevőknek levetítettek két rövid és tartalmas összefoglaló-filmet a világtalálkozóról a Duna TV, illetve az Erdélyi Magyar Televízió összeállításában. Asztalos Klára előadásában az Erdélyi Unitárius Nőszövetség múltját, jelenét, felépítését, tevékenységeit és jövőbeli terveit ismertette. Nagy Gizella a nőszervezetek szerepéről beszélt a 21. században, Orbán Erika Hit-vallás-rítusok-egészség című előadásában a lelki egészség és a hitbeli növekedés összefüggéseiről értekezett.

A konferencián többen beszámoltak a marosvásárhelyi találkozón szerzett élményeiről és jövőbeli

terveikről. Chehádé-Boér Judit vallomásából idézem: „Annyi élményt, szellemi és lelki muníciót gyűjtöttem a tavalyi marosvásárhelyi konferencia három napja alatt, hogy ezek feldolgozása, úgy érzem, még évekig el fog tartani. Az ott szerzett lendület ma is működik bennem, és képessé tesz olyan feladatok felvállalására és megoldására, amelyekre annak előtte alkalmatlannak hittem magam. Például aktív részvételt ennek a találkozóknak az előkészítésében és lebonyolításában. Ebben kétségtelenül nagy szerepet játszik az a sok pozitív példa, amit unitárius-univerzalista nőtársaim mutattak fel számomra hat hónappal ezelőtt.

Hogy mit tanultam tőlük? Vegyük sorra. Az amerikaiaktól azt, hogy a mondanivalónkat logikusan felépítve, gyakorlati példákkal illusztrálva, jól érthetően, a hallgatósággal mindvégig kommunikálva, a megszabott időkereteket nem túllépve tálaljuk... Azt is tőlük tanultam, hogy soha nem késő bekapcsolódni a közösségi életbe, mert az idősebb generáció tapasztalataira is szükség van. A házigazda erdélyiektől azt tanultam, hogy legyen tartásunk, ragaszkodjunk saját hagyományainkhoz ruházkodásban és stílusban egyaránt... Az európai résztvevőktől az állandó megújulásra való készséget tanultam meg. Egy kihívásokkal tele, erősen szekularizálódó világban folytonosan alkalmazkodni kell, de úgy, hogy közben ne veszítsük el a lényegünket, vagyis igazi értékeinket, elsősorban a lelkünket. A két indiai hölgyet, akik kulturálisan is a legtávolabbról érkeztek hozzánk, egy olyan környezetből, ahol a szegénység, a betegség, a kirekesztettség a legnagyobb probléma, különösen a szívembe zártam. Tőlük meg ezt az őszinte, minden érdektől mentes emberi kedvességet szeretném eltanulni... Nekünk, magyaroknak, férfiaknak és nőknek, itt Közép-Európa szívében sorsfeladatunk, hogy nőapostolunk, Perczelné Kozma

Flóra szavaival élve: összebékítsük Kelet és Nyugat pozitívumait. Ezentúl pedig meg kellene szívelelnünk Bartók Béla máig aktuális tanácsát: »Mai ember... próbálj meg mindenekelőtt ember lenni.« Egyszerűnek látszik, de valójában nem is olyan könnyű betartani.”

Chehádé-Boér Judit vezetésével és Vadnai Éva gitárkíséretével közösen tanultuk énekelni a Marosvásárhelyen hallott dalt: „Jöjj, énekelj velünk!”. Dr. Szent-Iványi Ilona pestszentlőrinci lelkész nő hálaadó imájával ért véget ez a „történelminek” is nevezhető ese-

mény, hiszen első alkalommal találkoztak a Magyarországon élő unitárius nők az erdélyi nőszövetségek képviselőinek jelenlétében. Fellelkedve az eredményen, a találkozások folytatása reményében váltunk el egymástól. A házigazdákra hálával gondolunk vissza a szeretetteljes vendéglátásért, a szép élményekért.

Következő találkozónkra 2013. augusztus 31-én kerül sor Magyarokúton, a Budapesti Unitárius Egyházközség Nőegyletének a szervezésében.

Kapcsolatfejlesztés és közösségformálás Kocsordon

Kocsordon református, baptista és unitárius gyülekezet működik. Hála Istennek, nagyon jó és meghitt a kapcsolat a három felekezet között. Közös alkalmainkon nagy számban vesznek részt a hívek. Az idei ökumenikus imahét lélekemelő volt, mindenütt tele volt a templom. Nemzeti ünnepeinket, megemlékezéseinket vagy éppen a községben rendezett ünnepi alkalmakat mindhárom gyülekezet egy emberként, közösen tartja. Fontosnak tartjuk a szórványban, illetve a határon túl élő hívekkel való kapcsolattartást is.

2013. április 7-én, vasárnap délután a kocsordi unitárius templomban unitárius és református asszonyok szép számban vettünk részt a Bartha Mária Zsuzsanna lelkész által szervezett programon. Az összejövetel célja a közösségfejlesztés gyakorlati módszereinek a megismerése volt. A meghívott vendég, Páll Krisztina programkoordinátor tartott előadást, és vezette a műhelymunkát.

Megismerhettük a kisközösségek számára kifejlesztett, alulról építkező folyamatokat. Útmutatást kaptunk a kapacitás-fejlesztés és az akciótervek közös elkészítésére és felvállalására. Nagy hangsúlyt kapott a nőket érintő problémák megoldásának megerősítése. Ez nagyon fontos, mivel a nők a családok és közösségek legfőbb összetartó erejét adják. Mi unitárius és más felekezetű nők részt szeretnénk vállalni a Nemzetközi Nőtestvérek csoportjának tevékenységében és a helyi problémák megoldásában.

Az előadás szünetében jó hangulatú szeretetvendégségre hívtuk a megjelent hallgatóságot, amit az egyházközség nőtagjai készítettek nagy-nagy szeretettel.

A program második részében, műhelymunka keretében, megvitattuk gondolatainkat, ötleteinket. Legtöbb szó a közösségformálásról és annak mikéntjéről esett. Felvetődött teaestek rendezése, tombolasorsolással, irodalmi vetélkedők gyerekeknek, hagyományörzés, közös kirándulások, anyák- és gyermeknap ünnepségek, idősek napja, rászoruló megsegítése. Úgy érzem, ez mind szép és nemes feladat, de csak

úgy lehet eredménye, ha a vállalt feladatokat el is végezzük.

Legnagyobb problémát az emberek tudatformálásában és szemléletváltásában látom.

Fő célunk legyen bevonni a fiatalokat a hitéletbe. Kérjük mennyei Atyánkat, segítsen munkánkban, adjon elegendő hitet, erőt, kitartást céljaink eléréséhez. Egy az Isten.

JAKAB JOLÁNKA

FELHÍVÁS

Kérjük, éljen a törvény adta lehetőséggel, és személyi jövedelemadójának 2 %-át ajánlja fel az Unitárius Nők Országos Szövetségének a támogatására. A szervezet következő adatait a 230-as, illetve a 200-as úrlapra kell beírni.

Denumire entitate nonprofit:

ASOCIAȚIA FEMEILOR UNITARIENE DIN ROMANIA (AFUR)

Cod de identificare fiscală: 9343746

Cod bancar (IBAN): RO47BTR-

LO1301205921439XX

Az úrlapok leadási határideje a helyi pénzügyi hivatalokban: május 15.

Az UNOSZ vezetősége

Kórházlelkészi szolgálat

Buzogány Csoma Csilla

Sepsiszentgyörgy, **0742-512574**

Katona Dénes

Székelyudvarhely, **0266-213100**

Ferenczi Enikő

Kolozsvár, **0740-063767**

Pavelka Attila

Marosvásárhely, **0746-234917**

IFJÚSÁGI OLDAL

Iskola másként, avagy egyletezz velünk

Az ODFIE képviselőt Barótra hívták meg az „Iskola másként” időszak alatt, hogy bemutassuk, miről is szól az, amit egyletnek nevezünk, és mitől érdekes. Egy négyórás foglalkozás keretében kis bemelegítő játékkal kezdtünk, majd ezt követően előadást tartottunk arról, hogy mi az ODFIE, kik tartoznak hozzá és kik a vezetői, összességében mindenről, amit a szervezetről fontos tudni. Lezárásképp vitát indítottunk arról, hogy minek van több előnye: bent ülni a lakásban a számítógép előtt, vagy inkább kint lenni a szabad levegőn, és ott élni a társadalmi életet. Ezen a ponton nagyon heves vita alakult ki, mindkét csapat

nagyon lelkesen harcolt az igazáért, de a végén mégis megegyeztek abban, hogy ámbár nagyon fontos a modern technológia, nem szabad hanyagolni, hogy néha kimenjünk a szabadba, a valódi világban is emberekkel találkozni. Ki kell lépni a virtuális valóságból.

Azt gondolom, megérte elmenni Barótra, hiszen találkozhattunk huszonöt lelkes fiatallal, és nekik is megmutathattuk, hogy miről is szól az ODFIE, hogy milyen is egy ilyen egyleti találkozás. Nagy örömünkre szolgált az is, hogy a rákövetkező szombaton a baróti fiatalok szép számban fogadták a Mamut körúttal érkező egyleteseket.

BODÓ KINGA

Üzenet a palackban

FÜLÖP JÚLIA

• Üzenjük a világnak, hogy elindultunk. 2013. április 6-a van, a Mamut körút kezdő napja. 18 egyletes, 2 kisbusz, 40 egyházközség, 40 fiatal, 5 nap. Cél: felkeresni fiataljainkat, hogy létük felől érdeklődni, bátorítani és együttlétre sarkallni őket. Egyszerűbben szólva: rokonlátogatóba megyünk. Nem először tesszük. Nyolcadik alkalommal indulunk ilyen útra. Jól begyakorolt mozdulatokkal, módszerekkel készülünk. Itt

házkör egyleteit. Hosszú nap volt, de tele vagyunk energiával, jókedvvel. A szombati nap öröme az volt, hogy mindenhol vártak, mindenhol szeretettel vártak. Ma vásároltunk a másik kisbusz csapatának egy fehér nyuszt. Ő lesz körutunk őrző-védője. A másik csapat szerenádöt énekelt nekünk, és mindegyikünk számára személyes ajándékkal készültek. Emberek, ti mindenkor emberek, ha minden nap sikerülne egymáshoz így viszonyulnunk, akkor talán...

Üzenjük a világnak, hogy boldogak vagyunk! A mai nap ezzel a felkiáltással ültettünk a szél hátára 40 darab színes lufit. Egyet minden egyes egylet részére. Hátha elszáll bennük és velük az üzenet mindenhol, és te is megérted kedves Világ, hogy a meghódításodra indultunk. Ma kissé fáradtak voltunk, a munkát mégis könnyed lélekkel végeztük. Istentiszteleten vettünk részt Homoródalmáson és Homoródszentpálon, majd a székelyudvarhelyi egyházkör egyleteit látogattuk meg. A fekete kisbusz Székelykeresztúr szélén állta el utunkat, erőt adó öleléssel fogadtak. Most itt vagyunk Bencédben, a mai nap kiértékelése és a holnapi megtervezése után a csapat pihenőre tér. Aludjatok mamutosok, megérdemelt az álom.

Üzenjük a világnak, hogy a negyedik nap is lejárt. A ma reggeli áhítatunk alkalmával Elekes erre emlékeztetett: „Ahol ugyanis ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.” (Mt 18,20) És mi hittünk Elekesnek, és hittünk a sorokban. Hittük, hogy játékaink, együttlétünk, nevetésünk és jót akarásunk mögött valóban ott van Ő is.

ülünk, körben, és tervezgetünk. Az együttlét könnyedsége mögött tudjuk, hogy nem kis feladat bízott ránk. Sikerül-e vajon megsejtenni és átadni valamit abból a lelkesedésből, amit mi élünk?

Üzenjük a világnak, hogy lejárt az első nap. A homoródszentpáli egyházközség szálláshelyén vagyunk. Ma körbejártuk a háromszék-felsőfehéri egy-

Ennek az erejével telt a nap. A székelkeresztúri egyházközből átkanyarodtunk a Küküllő mentére, innen indul holnap reggel a Mamut körút utolsó napja.

Üzenjük a világnak, hogy már Kolozsváron vagyunk. Éjszaka három óra van, lejárt a kiértékelő, csapatunk egy része most ült buszra, hazafele tartanak. Egy páran még itt maradtunk az iroda gyertyafényes csendjében. Azon gondolkodunk, hogy most, amikor megtaláltad ezt a palackot, kedves Olvasó, mit mondhatnánk el Neked. Talán azt, hogy higgy fiaidban és lányaidban, szelíd jót akarásuk sugaras jövőről álmodik. Talán azt, hogy időnként látogass meg bennünket, és töltsd Te is erőnkéből, jókedvünkéből. Te pedig, kedves mamutos csapat, hidd el, hogy munkád megtermi almáit, körtéit!

Üzenjük a világnak, hogy ebben az odfiés világban mi tényleg boldogok vagyunk!

Köszönetmontázs Medgyesről

Végre a mi udvarunkon is saját fiataljaink örömet, jókedvet és vidámságot kifejező nevetése hallatszott. Április 11-én este a Mamut körutas csapat látogatta meg a medgyesi fiatalokat. Abban a másfél órában volt nevetés, falatozás, csodálkozás, ismerkedés – **barátkozás**. Felbecsülhetetlen élmény volt ez a fiataljainknak – ezt bizonyították a másnap beérkezett elismerés-smsek is:

Tamási Delinke: *Nagyon kellemes volt, hogy az egészen ott voltunk együtt, mint egy család, és nagyon jó hangulatban telt el az este. Amikor vége lett a szórakozásnak, nagyon nehezen tudtunk elválni, de mindenki jókedvvel, vidáman ment haza. Szívesen várunk még Medgyesre, kedves ODFIE-sek, és nagyon szépen köszönjük, hogy hozzánk is eljutottatok!*

Tordi Beri: *Felfrissülés volt számunkra az ODFIE-tagok látogatása. Az egyházközségünk újra megérzi a fiatal erő és jókedv illatát – reméljük, ezt ápolni tudjuk majd!*

Bándi Tímea: *Örülök, hogy most már én is ismerem az ODFIEt!!!*

Finta Tamás: *Nagyon tetszett a hétfő est. A Mamut körút „gyerekei” nagyon viccesek voltak. Jó volt más unitárius gyerekeket megismerni, és új barátokat szerezni, és főleg, hogy nem felejtettek ki minket ebből a körútból!*

Rátz Szabina: *Nagyon érdekes és ötletes volt az egész délután. Jól éreztem magam. Jó volt újra játszani. Örvendek, hogy ott lehettem!*

V. Székelyudvarhelyi Unitárius Ifjúsági Napok

Ha azt mondom boldogság, akkor ezzel az egy szóval jellemezni tudom az V. Székelyudvarhelyi Unitárius Ifjúsági Napokat, melyek március 22. és 24. között zajlottak. A zord idő ellenére olyan melegség töltötte el a Bethlen-negyedi egyházközséget, mintha a nyár köszöntött volna be. A hétvége témája *Ék Kokova Devla* volt, magyarul: Egy az Isten. A célunk az volt, hogy egy kicsit megismertessünk a fiatalokkal egy külön világot, a gáborcigányokét, azok szokásait, kultúráját. Mindezt azért, hogy tisztában legyenek a kiejtett szavak súlyával, és különbséget tudjanak tenni csoportok, fajok, de legfőképpen emberek között.

Péntek délután 6 órakor mintegy 50 fiatal gyűlt be a templomba. A szervező csapat cigány ruhába beöltözve köszöntötte őket, és ismertette a házirendet. Az ismerkedős játékok és vacsora után elkezdődött az összetett műfajú vetélkedő, ahol eszüket és kreativitásukat bevetve, csapatokra osztva játszhattak. A já-

ték alatt felmértük azt, hogy mennyire ismerik a gáborcigányokat, mennyit tudnak róluk, vagy egyáltalán, ismerik-e őket: hogyan öltöznek, mivel foglalkoznak, miből keresik meg a kenyérre valót, hogyan élnek meg a mindennapjaikat. Majd következhetett a reggelig tartó filmmaraton, ami nem igazán valósult meg, mert a lelkes fiatalok egy film lejáta után körbe ültek, és reggelig társasjátékoztak, kártyáztak és mulattak.

Szombat reggel nem is kellett őket költeni. Mindnyájan talpon voltak, és az éjszakai játékokat idézték fel nevetve. A reggeli után kis előadás következett a témáról, a gáborcigányok világáról. Az előadás alatt megismerhették a gáborszokásokat, ünnepeket, azt, hogy a gyerekek mikortól járhatnak cigány ruhába, mikor mehetnek férjhez a lányok, hogyan ünnepelnek egy esküvőt, mivel foglalkoznak, és hogyan fogadják az elmúlást, milyen szokások fonódnak hozzá. Majd rögtön táncitanítással folytatódott a délelőtt. A résztvevők bemelegítették fáradt izmaikat és cigánytáncokat jártak ebédig. Úgy tartják, hogy a tánc a lé-

lek érzéseit a test mozdulataival fejezi ki, és méltó arra, hogy a zenéhez és a költészethez hasonló szerepet töltsön be; hogy a tánc a lélek rejtett nyelve. Fiúk és lányok külön csapatokban tanulták a robbanó erejű cigánytáncokat, majd csatlakozva, együtt táncoltak veritékes homlokkal, nevetve, ebédig.

Délután ügyességüket bizonyították a fiatalok. Különböző ügyességi próbákra kellett részt venniük. Itt már megcsillogtathatták táncügyességüket is, színészi tehetségüket is, mindezt a délelőtti tanultak fényében. A vacsora után folytatódott az összetett műfajú vetélkedő, majd egy fergeteges gitárest, karaoke és buli vette kezdetét. A mulatozás lejártaival nem vonzotta a fiatalokat az ágy, így ismét előkerültek a játékok, és ismét nevetve jött el a hajnal.

Vasárnap reggeli után mindenki jól felöltözve ült be a templom padjaiba. A hideg ellenére úgy éreztem,

mintha előttem szívemet a melegség. Tudtam, hogy azoknak a rendkívüli fiataloknak köszönhetem ezt, akik forróságot öntöttek szívembe hihetetlen energiákkal, csengő nevetésükkel és baráti ölelésükkel. Tófalvi Tamás egyházköri ifjúsági lelkész ünnepi beszédében foglalta, hogyha a fiatalokat el is hallgattatják, akkor majd a kövek fognak kiáltani helyettük. Hisz a fiatalokban van kirobbanó energia, van akarat, a választás és döntés jogát magukban hordozzák, de ami ennél is fontosabb: a jövőt tartják a kezükben, ezért hiába hallgattatják el őket.

A sok nevetést, a sok játékot, a sok mosolyt az arcon, a sok csillogó szempárt, a sok boldog pillanatot és azt a sok szeretetet, amitadtunk és kaptunk egymástól, egyszerűen csak azzal a szóval lehet kifejezni, hogy *boldogság*.

NAGY VANDA

Lezajlott a 7. „Adj, király, katonát!” ifjúsági vetélkedő országos döntője

A Magyar Ifjúsági Tanács (MIT) 2007-ben első ízben szervezte meg az *Áldás, népesség* mozgalom keretébe illeszkedő *Adj, király, katonát!* vetélkedősorozatot. A módszereiben, valamint kivitelezésében a megszokott iskolai versenyektől eltérő vetélkedő célja az értékátadás és -teremtés, a nemzeti identitástudat erősítése, emellett a családközpontú életszemlélet hangsúlyozása, valamint az, hogy a társadalomban való aktív szerepvállalásra sarkallja a gyerekeket.

A gyerekek, illetve a pedagógusok körében egyaránt nagy sikernek örvendő vetélkedősorozat első kiadásában 350, egy évvel később már közel 500 gyerek kapcsolódott be Erdély különböző részeiről. 2009–2010-ben 1000 felett volt a több mint húsz településen vetélkedő gyerekek száma, az idei fordulóra több mint 3700-an jelentkeztek Erdély 84 településéről.

A vetélkedő menete a következő:

A verseny anyaga füzet formájában jelenik meg minden év novemberében. E kiadványt a regionális szakaszok szervezőinek és az érdeklődő iskolákhoz, civil szervezetekhez stb. juttatjuk el. A bejelentkezések alapján minden gyerek kap egy füzetet, amiben különféle irodalmi művek: mesék, versek, verses mesék, novellák, illetve a minden évben meghirdetett mesepályázat nyertes munkái szerepelnek. A füzet tartalmának elolvasása, feldolgozása után január–február folyamán kerül sor a helyi vetélkedőre. A vetélkedőn a gyerekek háromfős csoportokban versenyeznek, ún. családokat alakítva. A csoportok a vetélkedő napján véletlenszerűen alakulnak meg. Minden helyi szakaszból a nyertes csoport továbbjut a regionális elődöntőkre, amelyek az idén március 9-én Székelyhídon, március 16-án Nagyenyeden, március 23-

án Székelyudvarhelyen és Csíkszeredában kerültek megrendezésre. Az elődöntők legügyesebb csapatai jutnak tovább az országos döntőre.

Az idén hetedik alkalommal szervezett *Adj, király, katonát!* ifjúsági vetélkedő országos döntőjét április 20-án tartottuk Kolozsváron. A rendezvényre a János Zsigmond Unitárius Kollégium tornatermében került sor. Az országos döntőn 49 versenyző vett részt, akik Erdély és Partium 33 településéről érkeztek.

A csapatoknak 10 próbáját kellett kiállniuk. A feladatok között ügyességi (staféta – lisztből kitérni a kindertojást, majd kanállal átvinni a túloldalon váró csapattársakhoz, kibontani, kivenni a sárgáját, visszacsomagolni, és szintén kanállal odavinni a zsűrihez), gyorsasági (a teremben elrejtett ruhadarabok megtalálása, időre), íráskészséget fejlesztő (Dávid védőbeszédének megírása), valamint tudást felmérő (villámkérdések) próbák voltak. A jó hangulatot és a próbák levezetését az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) csapata, azaz a Gyomkommandó Burjansereg biztosította Fülöp Júlia vezetésével.

Az országos döntőn a vetélkedő keretén belül meghirdetett *Adj további olvasnivalót* mesepályázat díjazására is sor került. A beküldött munkák közül a zsűri Gagy Anikó (Oroszhegy), Szigeti Nimród (Marosvásárhely), Szabó Anita (Nagybacon) meséit ítélte a legjobbnak, így ingyenes részvételt nyertek az *Adj, király, katonát!* vetélkedő jutalomtáborába, a hun táborba, amelyre augusztus 15–21. között kerül sor Sepsibesenyőn.

Köszönjük a segítségét szülőknek, pedagógusoknak, intézményvezetőknek, ill. mindazoknak, akik hozzájárultak a vetélkedő sikeréhez. Az újabb, nyolcadik kiadásról és további részletekről a rendezvény honlapján (akk.mitesek.net) tájékozódhatnak.

VAS RÉKA

Két rejtvényünkben Bözödi György *Fülemüle dal* című verséből rejtettünk el egy részt.

Vízszintes: 1. Kutya.

2. Az idézet első része.

13. Idegen Lujza.

14. Ijed.

15. Fegyelem,

de kaszával is vágják!

16. Férfi, nem volt

anyósa.

18. Ökölvívó

szorító.

19. Sötétpiros

árnyalat.

20. Gonosz-

tevő.

22. Ebben a kor-

szakban élt

Julius

Ceasar is.

23. Régi fog-

krémárka.

24. 51 ró-

mai számmal.

25. Imi-

táló.

27. Trójai csel volt.

28. Akkor kezdődik!

30. Katonai alkalmasságot

állapít meg.

32. Minden rendben

33. Nyomatékosító szó.

34. A madarak ki-

rállya.

36. Nyugtató, feszültségoldó hatású gyógyszer.

38. Folyó Németor-

szágban

39. Szalonnát főz.

41. Vajda János műzsája.

42. Keleti, ember húzta

kétkerekű „taxi”.

44. Angol férfinév.

46. Anyós.

49. Éppen csak.

51. Ellenér-

ték.

52. Az ötvenes évek magyar Államvédelmi Osztágának tagja.

54. Ilyen

növény a len és a kender is.

56. Fohász.

Függőleges: 1. Az idézet második része.

2. ... Domokos, magyar almafajta.

3. Hangúr, hangrés.

4. Régi római pénz volt.

5. Gyere!

6. Csillagkép.

7. Semmirekellő.

8. Meggyet belső csonthéjas részétől tisztító.

9. Angol fiúnév.

10. ... Lajos, magyar esztéta volt.

11. Német eredetű női név.

12. Hajat bodorít.

17. Hajtómű.

19. Tőzsdeügynök.

21. Labdát lábbal kapu felé irányít.

23. Ham-

let szerelme.

26. Háromatomos oxigén.

29. Vidám műsor.

31. Germán főis-

ten.

33. Az albán pénznem.

35. Varázsló, táltos.

37. Tipor.

40. A bor: a hegy...

43. Csiszolt felületű.

45. Számos.

47. ... poetica, művészi hitvallás.

48. Módosí-

tott A hang.

50. Finnugor néptörredék.

53. Szintén ne.

55. Tantál vegyjele.

Vízszintes: 1. Az idé-

zet harmadik része.

13. Lázadozás.

14. Férfi-

név.

15. Csernáton vára.

16. Van ilyen bejgli is.

17. Törvénytelen eszkö-

zökkel pénzt csikar ki.

18. Tokió egyik repülő-

tere.

20. Lassító beren-

dezés.

21. Veterán len-

gyel labdarúgó.

22. Angol diákváros.

23. Időmérő eszköz.

24. Ki-

csinító képző.

25. Há-

zat készítés.

26. Segélyké-

rő jelzés.

27. Magyar

énekesnő.

30. Arra, de

középen!

31. Képzőmű-

vészeti alkotás.

32. Ennivaló.

36. Füstöt árasztó.

38. Ugyanaz, röviden.

39. Személyéről.

40. Tészta sül benne.

42. München folyója.

44. Szatmár me-

gyei autójel.

45. Korai gyümölcs.

47. Elhajít.

50. Óserdei kúszónövény.

53. Úrino.

54. Illatos kerti virág.

55. Huszár parancs.

56. Járunk rajta.

Függőleges: 1. Tarka.

2. Ütemesen kattogó.

3. Szaporodási forma.

4. Ide-

gen női név.

5. Tengeristen, Poszeidón fia.

6. Én, latinul.

7. Régi ékszer.

8. Horvátországi város magyar neve.

9. Álarcos.

10. Menekül.

11. Fárasztó

munka.

12. Zavaros, rendszertelen.

19. Szerves gyök.

25. Pest megyei város.

28. Érsekújváron született ifjúsági író, költő (Ákos).

29. Amely személy.

32. Az idézet negyedik része.

33. Elementáris.

34. Egész része.

35. Már

előre.

37. Csillagkép, magyar neve: Kaszás csillag.

41. ... Pelin, bolgár költő.

43. Fasor.

46. Könnyen hasadó kőzet.

48. Északi férfinév.

49. A Bajkál–Amur

vasútvonal rövidítése.

51. Portéka.

52. ... King Cole, amerikai énekes volt.

FORRAI TIBOR

ISSN 1220-8418

Kiadja

a Magyar Unitárius Egyház

Kolozsvár

Alapítási év: 1888

Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség:

Demeter Sándor Lóránd főszerkesztő

Bálint Róbert Zoltán szerkesztő

Munkatársak:

Asztalos Klára (Nők Világa)

Czire Alpár (fotó)

Gergely Noémi (ifjúsági oldal)

Márkó László (médiareferens)

Szombatfalvi József (honlap)

Vass Károly (közösségi oldal)

Tördelés: Virág Péter

Korrektor/olvasószerkesztő:

Kürti Miklós

Készült a kolozsvári Gloria Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:

400105 Cluj,

B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.

tel./fax: (0)264-593236, -595927

kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető:

kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció:

Szabó Zoltán

A lapok kiszállításával

kapcsolatos felvilágosítás:

Verbum Egyesület,

Simon Ferenc

tel.: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe

érkezésének határideje:

a tárgyhoz előtti hónap 20-a.

Kéziratokat nem őrzünk meg,

és nem küldünk vissza.

Közlésre szánt fényképeket

kérésre visszaküldünk.

A lapban közölt írások

nem tükrözik feltétlenül

a szerkesztőség nézeteit.

„Így nőtt fejemre a sok vadrózsa...”

Levelek, dokumentumok Kriza János népköltészeti gyűjtőtevékenységének történetéhez. A szétszóródott kéziratok anyagot összegyűjtötte és sajtó alá rendezte Szakál Anna.

A Magyar Unitárius Egyház és a Kriza János Néprajzi Társaság közös kiadásában jelent meg Kolozsváron Szakál Anna „Így nőtt fejemre a sok vadrózsa...” *Levelek, dokumentumok Kriza János népköltészeti gyűjtőtevékenységének történetéhez* című forráskiadványa. A kötetet jegyző fiatal néprajzkutató a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem magyar-néprajz-film szakán végzett, jelenleg a Babeş-Bolyai Tudományegyetem doktorandusza. A szerző kitartó és precíz munkával járta végig a levél- és könyvtárakat, illetve magángyűjteményeket, hogy feltárja, betűhíven átírja, majd szakszerű sajtó alá rendezéssel kutathatóvá és mindenki számára olvashatóvá tegye Kriza János (1811–1875) unitárius püspök népköltészeti gyűjtőtevékenységéhez kapcsolható levelezését. Mindezzel a hazai néprajztudományban egy nagy adósság törlesztése kezdődött meg, hiszen „bár számosan foglalkoztak az egyik legkanonikusabb 19. századi gyűjteménnyel, a *Vadrózsákkal* és gyűjtőivel, ennek ellenére még a legalapvetőbb forrásfeltárás megvalósulásáról sem beszélhetünk” – olvashatjuk a kötet bevezetőjében.

A levelek közlését megelőző tanulmány első felében pontos összeállítást kapunk arról, hogy hol és mennyi a *Vadrózsákhoz* (is) kapcsolható Kriza-levelet tárt fel a kutatás, majd ezt követően a *Vadrózsák* történetét az összegyűjtött dokumentumok alapján három, utóéletével együtt négy szakaszra bontva tárgyalja a szerző. Ebben a részben összefoglalva mindent megtudhat az olvasó, amit mára a folklorisztika Kriza János népköltészeti gyűjtőtevékenységéről és az általa szervezett gyűjtőhálózatról eddig feltárt. Sőt, annál jóval többet is, hiszen Szakál Anna számos, eddig bizonytalan részletkérdést tisztázott, vagy éppen elfogadott tényt cáfolt meg (fizettek-e az adatközlőknek a gyűjtők; Kriza székelykeresztúri tanára Koronka József gyűjtő volt-e; ki gyűjtötte a Budai Ilona című balladát? stb.).

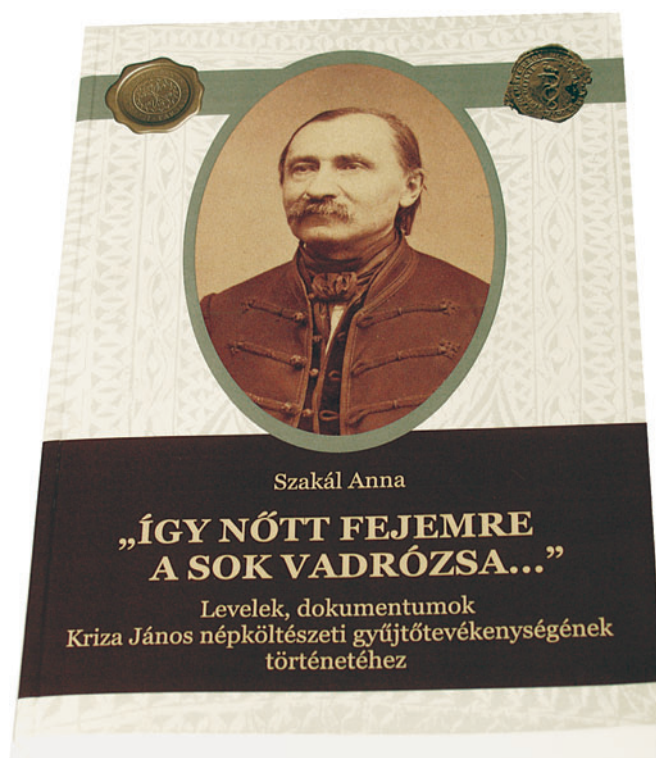
A kötet másik nagy erénye, hogy végre megtalálható minden egy helyen. Nem csupán a levelek betű-

hív közlése (és CD mellékletben azok fényképe) került bele a kötetbe, hanem a *Vadrózsák* nyugtatványai; korai, folyóiratokban megjelent híradások a készülő kötetéről; a gyűjtők fényképe és írásképe, (auto)biográfiái és életrajzi adatai; illetve Kriza János valamennyi, eddig megismert leveleinek lelőhellyel és jelzettel ellátott jegyzéke – vagyis mindazok is, amelyek jelen kötetbe tartalmuk miatt nem kerülhettek be. A kiadványt számos mutató, valamint szójegyzék és térkép egészíti ki. A további kutatás számára így egy jól használható, megkerülhetetlen alap-kézikönyvként szolgál Szakál Anna kötet.

Mindezeket túl a könyv lendületes, olvasmányos stílusa, témája (egyik első népköltészeti gyűjteményünk történetéről van szó!), valamint Kriza János nagy hatású unitárius püspök 19. századi levelei garantálják, hogy élvezetes és értékes olvasmányává legyen a nem szakmabeli olvasóknak is.

A kötet az egyházi központban vásárolható meg.

ILYEFALVI EMESE

dr. Ádám Attila L. kutató (Magyarország), **Albert-Nagy Ákos** teológiai hallgató (Kolozsvár–Sepsiszentgyörgy), **Bartha Mária Zsuzsanna** lelkész (Kocsord–Szatmár), **Benedek Enikő** út- és hídépítő almérnök (Segesvár), **Bodó Kinga** egyetemi hallgató (Sepsiszentgyörgy–Kolozsvár), **Ferenczi Enikő** kórházlelkész, mentálhigiénés szakember (Kolozsvár), **Fülöp Júlia** ifjúsági lelkész (Kolozsvár), **Jakab Jolán** nyugdíjas (Kocsord), **Kovács Sándor** teológiai tanár (Kolozsvár), **Major László** gyakorló teológus (Datk), **Molnár Attila** lelkész (Székelykál), **Nagy Vanda** diák (Székelyudvarhely), **Pálffy Tamás Szabolcs** lelkész, **Román Eszter** diák (Kolozsvár), **Solymosi Alpár** lelkész (Csíkszereda), **Vas Réka** MIT-irodavezető (Kolozsvár)